

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Innkalling til møte

Det innkalles med dette til møte i

Utvalg Kirkelig fellesråd i Sarpsborg
Møtedato 27.10.2014
Møtetid kl. 18:30
Møtested Kirkekontoret Råkilveien 2

Meld fra om eventuelt forfall snarest på telefon 69116800 evt. 41464546 eller e-post kirkelig.fellesraad@sarpsborg.com.

Innkalte:

Magne J. Grønlien, Synnøve Roald, Nils Øby, Thormod Bjerkholt, Linda Engsmyr, Jan M. Gulbrandsen, Kai Arne Wallin, Kjell Lunde, Sidsel M. Schade, Knut Grubben, Kari Mangrud Alvsvåg.

Varamedlemmer møter etter nærmere beskjed.

Sakliste

Sak 050/14 Møtebok Kirkelig fellesråds møte den 22.09.2014 (Dok: 14/00017-005)

Sak 051/14 Orienteringer til Kirkelig fellesråd 27.10.14 (Dok: 14/00018-005)

Sak 052/14 Tilbakebetaling av for mye innkrevd festeavgift (Dok: 08/00110-004)

Sak 053/14 Fellesrådets forslag om betalingssatser som fastsettes av kommunen (Dok: 14/00060-001)

Sak 054/14 Utleiesatser fastsatt av Kirkelig fellesråd for 2015 (Dok: 14/00060-002)

Sak 055/14 Arbeid med budsjett 2015 (Dok: 14/00060-003)

Sak 056/14 Høring - Staten og Den norske kirke - et tydelig skille (Dok: 14/00074-001)

Sak 057/14 Bispevisitas i Sarpsborg sokn - Innspill/ utfordringer som gis i visistasfo (Dok: 14/00040-002)

Sak 058/14 Høring - Strategiplan for Borg bispedømme (Dok: 14/00065-002)

Vel møtt!

Sarpsborg 20.10.2014

Magne J. Grønlien
Leder

Adresse:

Pb 237
1702 SARPSBORG

Tlf/faks

Tlf: 69116800
Faks: 69116733

E-post/Internett:

kirkelig.fellesraad@sarpsborg.com
www.sarpsborg.kirken.no

Org.nr.:

976985605

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Dato: 16.10.2014
Arkivsak 14/00017
Dokumentnummer: 14/00017-005
Arkivkode: 012.2
Saksbehandler: Trine Skinstad

Saksnr	Sak	Møtedato
050/14	Møtebok Kirkelig fellesråds møte den 22.09.2014	27.10.2014

Saksfremstilling

Vedlegg:

Møtebok fra Kirkelig fellesråds møte den 22.09.2014.

Saksutredning:

I Kirkelig fellesråds møte den 22.09.2014 forelå det 12 saker til behandling. Det ble gjort vedtak i alle sakene.

Forslag til vedtak

Møtebok fra Kirkelig fellesråds møte den 22.09.2014 godkjennes.

Møtebehandling

Vedtak

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Møtebok for Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Møtedato: 22.09.2014
Møtetid: kl. 18:30
Møtested: Kirkekontoret Råkilveien 2

Tilstede:

Kari Mangrud Alvsvåg, Sidsel M. Schade, Synnøve Roald, Nils Øby, Thormod Bjerkholt, Linda Engsmyr, Jan M. Gulbrandsen, Kai Arne Wallin, Kjell Lunde.

Meldt forfall:

Knut Grubben, Magne J. Grønlien.

Andre:

Jon Veflingstad, Trine Skinstad.

En tilhører.

Linda Engsmyr forlot møtet kl. 21.10.
Møtet ble avsluttet kl. 21.30.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Saker

Sak 038/14 Møtebok Kirkelig fellesråds møte den 16.06.2014

Forslag til vedtak:

Møtebok fra Kirkelig fellesråds møte den 16.06.14 godkjennes.

Møtebehandling:

- enstemmig.

Vedtak:

Møtebok fra Kirkelig fellesråds møte den 16.06.14 godkjennes.

Sak 039/14 Til orientering i KF - møtebok adm. utv. 120614, 250614 og 010914

Forslag til vedtak:

Møtebøker fra Kirkelig fellesråds administrasjonsutvalgs møte den 12.06., 25.06. og 01.09.14 tas til orientering.

Møtebehandling:

I møteboka fra 250614 er det feil dato i vedtaket. 18.08.08 rettes til 18.08.14 og 30.06.14 rettes til 30.06.15.

Vedtak:

Møtebøker fra Kirkelig fellesråds administrasjonsutvalgs møte den 12.06., 25.06. og 01.09.14 tas til orientering.

Sak 040/14 Orienteringer til Kirkelig fellesråd september 2014

Forslag til vedtak:

Fellesrådet tar redegjørelsene til orientering.

Fellesrådet støtter kirkevergens konklusjon om å inngå avtale for avfallshåndteringen med OrthoMetals.

Møtebehandling:

Vedtak:

Fellesrådet tar redegjørelsene til orientering.

Fellesrådet støtter kirkevergens konklusjon om å inngå avtale for avfallshåndteringen med OrthoMetals.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Sak 041/14 Budsjettkontrollrapport for perioden 010114-310814

Forslag til vedtak:

Budsjett rapport for perioden 010114-310814 tas til orientering.

Møtebehandling:

De ulike rapportene ble gjennomgått og de viktigste avvikene ble forklart.

Konklusjon: Samlet sett er situasjonen under kontroll.

Vedtak:

Budsjettkontrollrapport for perioden 010114-310814 tas til orientering.

Sak 042/14 Muligheter for rasjonaliserings- og effektiviseringstiltak

Forslag til vedtak:

Saken legges fram uten forslag til vedtak

Fellesrådet utfordres til å ta debatten om den lokale kirkens framtid i en økonomisk hardt presset tid.

Møtebehandling:

Saksframlegget ble gjennomgått i møtet.

Følgende andre opplysninger ble gitt om det videre arbeidet:

Nytt møte med driftspersonalet er satt opp 29/9.

Frist for arbeidsgruppene til å levere resultatet av sine kartlegginger var satt til 30/9.

Nytt møte i utvidet ledergruppe er satt opp 23/10.

Kirkevergen orienterte om den utvidede ledergruppens forslag til innsparingsløsning for 2015, hvilket er som følger:

De to stillingene som er/blir ledige i ledergruppa holdes vakante inntil ny organisasjon er avklart.

Disse er:

- *Daglig leder menighet i Sarpsborg*
=> lønnsinnsparing i 60 % stilling fra 1. februar 2015
- *Driftsleder Øst*
=> lønnsinnsparing i 100 % stilling fra 1. april 2015

For begge driftsområdene må det legges inn midlertidige timeverksressurser for å få løst oppgavene som foreligger. Hvordan dette skal ordnes vil fremkomme gjennom kartleggingene og analysene som er besluttet gjennomført.

Sarpsborgstaben gir signaler om at de inntil videre selv finner løsninger i det daglige. Det er dog

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

avtalt midlertidig å styrke sekretærfunksjonen noe (fleksibelt/på timebasis), slik at hun som innehar denne rollen ikke utsettes for stress.

Når det gjelder nødvendig bistand til Sarpsborg menighetsråd, har kirkevergen åpnet for å finne noen som kan påta seg å arbeide deltid for å bistå med det mest nødvendige. Fordi det i praksis viser seg vanskelig å frigjøre hjelp fra kirkevergens stab til dette, og fordi menighetsrådet ikke har klart å finne noen selv, er vi fortsatt på leting etter en person til dette.

Når det gjelder gravleggingstjenesten og driften av kirkegårdene, må det legges inn nødvendige sesongarbeidere i grøntperioden, slik at vi klarer å holde den ønskede standarden. Også når det gjelder nødvendig grunnbemanning, må vi være villige til å kompensere slik at det går rundt på en god måte.

Kirkevergen orienterte også om et forslag til innsparinger gjennom ENØK-tiltak.

Forslaget går ut på å anskaffe varmestyringssystem til samtlige kirker. Det finnes en leverandør i markedet som tilfredsstillende våre behov og vi har mottatt et svært godt tilbud derfra. Leverandøren og utstyret er godkjent og anbefalt av KA. Det finnes referanseerfaringer for innsparingene som kommer av et slikt system, og for vår del vil investeringen betale seg i løpet av 2-3 år.

Investeringsbehovet for 12 kirker er på til sammen 400' kr pluss 120 ' kr i montering (snitt 10' kr pr. kirke). Årlig innsparing forventes å bli på minst 200' kr. Kirkevergen gav sin tydelige anbefaling og ba om å få omdisponere ubrukte vedlikeholdsmidler til å få dette på plass. Det ble ikke fremmet innsigelser til forslaget.

En av møtedeltakerne delte ut et organisasjonskart som den tidligere kirkevergen hadde laget. Den samme representanten reflekterte over de mange små og store stillingene og delte ut og gjennomgikk et forslag til hva slags stillinger og antall av hver han mente burde være tilstrekkelig for å løse oppgavene videre framover. Dette som et innspill i arbeidet med ny, justert organisasjon.

Opp mot tankene om et utvidet og forbedret «kirkenytt» ble det stilt spørsmål om dette ville bety inntektssvikt for de øvrige menighetsbladene. På dette svarte kirkevergen at det ikke behøver å skje. Tanken er at en ny ordning skal komme hele FR-området til gode, om vi beslutter å gjennomføre det og om vi får det til.

Følgende synspunkter ble løftet inn i debatten:

- at det er viktig å se på dette med åpne øyne
- at vi kanskje må ta debatten om hvor mange kirker vi skal ha
- at vi det blir viktig å vurdere om det er noe vi kan slutte å gjøre
- ok med sentralisering når det gjelder administrasjon, men ikke når det gjelder menighetsrådenes arbeid.

Vedtak:

1. Den foreslåtte sammensetningen av arbeidsgruppen godkjennes. Ved behov kan arbeidsgruppen styrkes ved å ta inn en rådgiver fra KA. Arbeidsgruppens forslag til endelig organisasjon bør

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

foreligge før sommeren 2015.

2. Arbeidsgruppens forslag til innsparingstiltak i 2015 støttes.
3. Forslagene/ideene som ble fremmet under debatten tas med i det videre arbeidet.
4. Erfaringene og konklusjonene fra prøveprosjektet med felles menighetsråd i Skjeberg deles med andre, med tanke på eventuelle nye samarbeidsløsninger.
5. Det anskaffes varmestyringssystem til samtlige kirker iht. justert tilbud fra EnfoNordic, prisramme i det foreløpige tilbudet var 520 000,- eks. mva.

Sak 043/14 Tariffoppgjøret 2014

Forslag til vedtak:

1. Rådet tar saken til orientering.
2.

Møtebehandling:

Av ulike årsaker hadde ikke kirkevergen rukket å utarbeide noe innspill til fellesrådet ut over det som framkom i det utsendte saksframlegget.

Kirkevergen har studert lista over lønnsnivået i de ulike kategoriene og kommet til at vi i grove trekk opererer med minstelønn iht. gjeldende tariff. De som eventuelt har noe mer, er de som fikk lokale tillegg i en tidligere runde, som enda ikke er «spist» opp gjennom nye lønnsoppgjør.

Kirkevergen refererte til veiledning gitt av KA om lokale forhandlinger.

Arbeidsgiver er i sin fulle rett til å fremme forslag til hvordan 30- 40 % av potten ønskes brukt.

Rådets medlemmer løftet fram noen tanker/ideer som har vært drøftet i forbindelse med tidligere lokale lønnsforhandlinger:

- Lokale tillegg til de over 60
- Lokale tillegg til de med særskilt viktig kompetanse
- Fordi den lokale potten ikke har vært særlig stor, har partene tidligere blitt enige om å dele potten med «flate» tillegg til alle (krone-t tillegg eller %-tillegg)

Kirkevergen nevnte et mulig konkret eksempel knyttet til ønsket om å beholde og dra bedre nytte av viktig mekanikerkompetanse. Kirkevergen ble bedt om å utrede nærmere gevinsten ved en slik ordning/tenkning. Hva er eventuelt det reelle potensialet?

Hensiktsmessigheten av å vektlegge særskilt dyktighet ble også drøftet.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Vedtak:

1. Rådet tar saken til orientering.
2. Rådets vedtok ingen særskilte lønnspolitiske føringer, men overlot til kirkevergen og forhandlingsutvalget å finne gode løsninger sammen med organisasjonene/de tillitsvalgte.

Sak 044/14 Vedlikeholdsplan for 2014

Forslag til vedtak:

Møtebehandling:

Kirkevergen foretok en enkelt presentasjon/gjennomgang av situasjonen, herunder det som har vært utført av vedlikehold så langt i år. Vi er selvsagt ikke fornøyd med at framdriften i store og viktige prosjekter har stoppet opp, men forklaringene er gode og forståelige.

Kirkevergen fikk ros for sammenfatningen og presentasjonen av vedlikeholdsutfordringene i/på kirkene våre. Gjennom dette arbeidet har vi fått den nødvendige oversikten og dermed et godt grunnlag for å arbeide videre med utfordringene som venter.

Det vises til forslaget som ble fremmet under sak 042/24 om anskaffelse av varmestyringssystem som et innsparringstiltak. Forslaget innebærer omdisponering av ubrukte vedlikeholdsmidler i 2014 til anskaffelse av varmestyringssystem til samtlige kirker. Det vises til det foreløpige tilbudet fra EnfoNordic AS.

Vedtak:

1. Rådet tar kirkevergens redegjørelser til orientering.
2. Rådet støtter kirkevergens forslag om anskaffelse av varmestyringssystem.
3. Følgende faktorer legges til grunn for prioritering av vedlikeholdsprosjekter:
 - (1) Tette tak,
 - (2) El-anlegg,
 - (3) Alarmer/sikringstiltak,
 - (4) Fundamenter (ref. trappetårnet i Tune kirke)
4. Følgende tiltak prioriteres:
 - (1) Taket på Greåker kirke
 - (2) Mangelfulle el-anlegg
 - (3) Utrede nødvendige tiltak for skifertaket på Sarpsborg kirke. Vurdere strakstiltak for å sikre oss mot personskader (gående).

Sak 045/14 Behov for fornyelse og renovering av orgelet i Sarpsborg kirke

Forslag til vedtak:

Fellessrådet ber kirkevergen om å fremme denne saken overfor kommunen:

- ved å sende et brev
- ved å be om et møte m/ordfører og rådmann hvor også 1000-års-jubileet er med på sakslista

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

- fra kirken møter prosten, valgt leder i fellesrådet og kirkevergen

Møtebehandling:

Det ble gitt en kort presentasjon og begrunnelse for saken i møtet.

Det er viktig å få med i brevet hvor mye penger vi søker om og at fellesrådet ikke klarer å finne midlene som trengs innenfor egen økonomi.

Vedtak:

Fellesrådet ber kirkevergen om å fremme denne saken overfor kommunen:

- ved å sende et brev

- ved å be om et møte m/ordfører og rådmann hvor også 1000-års-jubileet er med på sakslista

- fra kirken møter prosten, valgt leder i fellesrådet og kirkevergen

Sak 046/14 Søknad om anskaffelse av glassmontere til Varteig kirke

Forslag til vedtak:

Fellesrådet støtter søknaden fra Varteig menighetsråd.

Møtebehandling:

Saken r for så vidt i orden. Det mangler bare at også Kirkelig fellesråd får saken til godkjenning.

Vedtak:

Fellesrådet støtter søknaden fra Varteig menighetsråd.

Sak 047/14 NOU 2014:2 - Lik og likskap - Forslag til høringsuttalelse

Forslag til vedtak:

1. Rådet tar NOU-en til orientering.

2. Rådet støtter i store trekk de foreslåtte endringene i regelverket.

3. Under henvisning til de nye statlige overføringene til kommunen, forutsetter fellesrådet at kommunen bevilger de midlene som trengs for å dekke kostnadene og inntektstapet som oppstår, og at det år for år foretas en evaluering av utviklingen, med utgangspunkt i dertil egnede regnskapsrapporter.

Møtebehandling:

Det ble foretatt en enkel gjennomgang av saken i møtet.

Vedtak:

1. Rådet tar NOU-en til orientering.

2. Rådet støtter de foreslåtte endringene i regelverket med unntak av askespredning på gravplass og gravlegging i kolumbarium på gravplass.

3. Under henvisning til de nye statlige overføringene til kommunen, forutsetter fellesrådet at kommunen bevilger de midlene som trengs for å dekke kostnadene og inntektstapet som oppstår, og at det år for år foretas en evaluering av utviklingen, med utgangspunkt i dertil egnede regnskapsrapporter.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Sak 048/14 Strategiplanarbeid

Forslag til vedtak:

Følgende personer oppnevnes som medlemmer i en arbeidsgruppe som forutsettes å lage utkast til innspill fra fellesrådet.

Arbeidsgruppen konstituerer seg selv.

Frist for å levere til kirkevergen er

Møtebehandling:

Saken initierer det første trinnet i Kirkelig fellesråds arbeid med strategiplanen.

Vedtak:

Følgende personer oppnevnes som medlemmer i en arbeidsgruppe som forutsettes å lage utkast til innspill fra fellesrådet:

- Prost Kari M. Alvsvåg,

- Valgt nestleder Synnøve Roald og

- rådsmedlem Thormod Bjerkholt.

Arbeidsgruppen konstituerer seg selv.

Det er ønskelig at arbeidsgruppens innspill foreligger hos kirkevergen en ukes tid for neste ordinære fellesrådsmøtet, som er fastsatt til 27/10.

Sak 049/14 Større åpenhet rundt FR-dokumentene

Forslag til vedtak:

Som en følge av dette foreslår kirkevergen at innkallinger, sakskart, saksframstillinger og protokoller gjøres tilgjengelig på denne måten:

1. Legges ut på websida vår

2. Når nye dokumenter er klare, sendes epost-varsel med link til følgende:
 - medlemmene i kirkevergens egen ledergruppe

 - våre egne tillitsvalgte

 - valgte ledere i menighetsrådene

 - de lokale avisredaksjonene

 - Sarpsborg kommune (rådmann og ordfører)

Møtebehandling:

Det var en viss skepsis i debatten til full åpenhet, men reglene er egentlig klare.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Vedtak:

1. Innkallinger, sakskart, saksframstillinger og protokoller legges heretter ut på websida vår
2. Når nye dokumenter er klare, sendes epost-varsel med link til følgende:
 - medlemmene i kirkevergens egen ledergruppe
 - våre egne tillitsvalgte
 - valgte ledere i menighetsrådene
 - de lokale avisredaksjonene
3. Sarpsborg kommune (rådmann og ordfører) Før dokumentene legges ut, må de gjennomgås og justeres i forhold saker som er unntatt fra offentlighet.

For Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Trine-Lise Skinstad
økonomikonsulent

Dato: 17.10.2014
Arkivsak 14/00018
Dokumentnummer: 14/00018-005
Arkivkode: 030
Saksbehandler: Jon Veflingstad

Saksnr	Sak	Møtedato
051/14	Orienteringer til Kirkelig fellesråd 27.10.14	27.10.2014

Saksfremstilling

Oppfølging av vedlikeholdssaker

Holleby kirke: Pga. mye nedbør i sommer har veien inn til Holleby kirke blitt svært medtatt. Vi har vært i dialog med grunneier og med kommunen i den hensikt å få til en samarbeids-avtale for en nødvendig opprydning i veigrøftene og for reparasjon av slitelaget. Opprydning i veigrøfta er gjennomført med ressurser fra vår egen driftsavdeling. Vi venter nå på en avklaring fra kommunen om deres eventuelle deltakelse i det videre reparasjonsarbeidet.

Sarpsborg kirke: I sommer har vi hatt tilfeller av takskifer som løsner og faller ned. Risikoen for skader på forbipasserende har vært drøftet med ekstern rådgiver og kirkevergen har som en del av dette, besluttet å leie inn en ekspert på skifertak til å utarbeide en tilstandsanalyse. Hensikten skal være å avdekke årsaken til nedfallet, om det kan skyldes brekkasje pga. isspreng eller om årsaken er at spikeren som er brukt under leggingen av taket rett og slett er i ferd med å forsvinne pga. korrosjon. Under tilstandsregistreringen vil vi vurdere å montere en eller annen form for sikring langs gesimsene, slik at eventuelle nye tilfeller av løsnet skifer hindres i å falle ned.

Greåker kirke: Det vises til prioriteringsvedtaket i forrige rådsmøte for det videre kirkevedlikeholdet og den korte presentasjonen som da ble gitt av tilbudet fra Glass Team AS for reparasjon av den mangeårige taklekkasjen. Tilbudet lyder på 1,2 millioner kroner (eks mva.) og det gis 5 års garanti.

Vi har vært gjennom en prosess med innhenting av tilbud på ulike løsninger, og har i det gått fra 4,7 millioner til 2,9 millioner og nå 1,2 millioner. Siden en teknisk sakkyndig kontakt-person i kommunen fraråder en enda billigere 4. løsning som også har vært drøftet, som går ut på å tette/blende den horisontale vindusrekka på siden av taket, så synes det fullt ut forsvarlig å gå inn for å gjennomføre arbeidene som Glass Team AS nå har foreslått.

Ing. Stein Kjæve har fått i oppdrag å bistå oss med innkjøpet og kontrollere gjennomføringen. Før vi setter i gang neste fase, vil vi sjekke med innkjøpsavdelingen i kommunen om vi med en så lang og vanskelig utredningshistorie, kanskje kan gå til direkte innkjøp hos den eneste som så langt har vært villig til å gi garanti på utført arbeid. Hvis det ikke er mulig, må prosjektet spesifiseres nærmere og kunngjøres gjennom Doffin på vanlig måte.

Oppgradering av el-tavle/el-anlegg i diverse kirker: Storm elektro AS har fått i oppdrag å gjennomføre en tilstandsregistrering for el-tavle/el-anlegg i Sarpsborg kirke. Klavestad installasjon har fått i oppdrag å gjennomføre tilstandsregistrering av el-tavle/el-anlegg i tre kirker på østsiden av Glomma. Fra Klavestad installasjon har vi mottatt en telefonisk rapport om utfordringene som venter, men intet tilbud. Tilbakemeldingen sier oss at omfanget i de tre kirkene

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

er på et slikt nivå at vi nok kan gå til innkjøp uten konkurranse. Når det gjelder utfordringene for Sarpsborg kirke, forventes kostnadene å ligge på et nivå som gjør at det må innhentes priser fra flere leverandører eller utlysning på Doffin.

Solli kirke: Det vises til forprosjektet som ble gjennomført i sommer for å skaffe oversikt over vedlikeholdsutfordringene som knytter seg til kirken og uthuset. Kirken ble da rengjort utvendig, det ble gjennomført nærmere inspeksjoner/kontroller (1) for å sjekke tilstanden bak panelbord i fasaden, (2) for å sjekke undertaket tilstand, (3) for å sjekke antakelser om lekkasjer rundt pipa og det ble (4) gjennomført begrenset sandblåsing for å avdekke egnet metode for rensing av kirkens utvendige kledning. Som et resultat av forprosjektet foreligger nå følgende anbefaling (oppsummert) med pristilbud:

- Nødvendig vedlikehold av den nordvendte delen av yttertaket: 236' kr (eks mva.)
- Nødvendig vedlikehold av taket på uthuset: 74' kr (eks mva.)
- Når det gjelder vedlikeholdet av utvendige veggflater og restaurering av vindusrammene på sørveggen viste det seg at situasjonen ikke var fullt så alvorlig som det i utgangspunktet kunne se ut til. Vi venter fortsatt på priser for denne delen.

Orgelet i den store salen på krematoriet: Den 13. oktober mottok vi en fersk rapport fra orgelbygger Sicco Steendam, hvor det gjøres rede for tilstanden til orgelet. Det viser seg at dette instrumentet har fått stygg medfart i forbindelse med en over lang tid eksisterende lekkasje fra den defekte pipa til krematorieovnen. Forbrenningsgassene som har lekket inn i orgelrommet har hatt høyt innhold av svoveldioksid, som viser seg å ha vært til stor skade for vifta, magnetene til alle pipene og alle kontaktene i den flerleddede kontaktkjeden som starter ved tangentene. Følgende prisanslag er gitt for reparasjonene som trengs for å rette opp skadene: 38.450 euro (322.000 nkr - kurs pr. 15/10-2014). Kirkevergen kommer til å drøfte skaden som en mulig forsikrings sak i et møte som er avtalt m/Østfold forsikringsmegling 20/10.

Det arbeides dessuten med å utrede løsninger for en eventuell «omorganisering» av instrumentet, hvilket kan handle om å gi spillepulten og orgelpipene en mer hensiktsmessig plassering. Det drøftes også om instrumentet kan være så skadet at det ikke lønner seg å reparere, og at det ut fra det bør vurderes å anskaffe et helt nytt instrument. Også de akustiske forholdene i seremonirommet bør vurderes med tanke på forbedrende tiltak.

Gave til Sarpsborg i forbindelse med 1000-års-feiringen

Under kickoff for "iSarpsborg" den 6. oktober på Hotell Quality, ble alle virksomhetene i Sarpsborg utfordret til å gi penger til innkjøp av et større antall av en nærmere «presentert» type utendørs sittebenk, som en gave til byen i forbindelse med 1000-årsjubileet. De nye benkene vil bli plassert på egnede steder rundt om i byen vår, og giveren vil få sitt navn på et skilt som følger «sin» benk. Prisen ble anslått til å ligge mellom 5000 og 7000 kr. Kirkevergen har besluttet å si ja til dette.

Invitasjon fra Borg bispedømmeråd

Borg bispedømmeråd har invitert lokalkirkens ledelse, herunder fellesrådene i Sarpsborg prosti, til strategisamling tirsdag 11. november kl. 18:00 – 21:00. Samlingen holdes på Høk kro i Skjeberg

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

(Ingedalveien 300). **Påmeldingsfrist er fredag 24. oktober.**

Møter med kommunen

7/10: Om det videre arbeidet med utvidelsen av Hafslund kirkegård, herunder finansieringen

14/10: Om et orgelprosjekt for Sarpsborg kirke fram mot 1000-års-feiringen

Henvendelse fra Rakkestad kirkelige fellesråd om leie av livssynsnøytralt seremonirom

Når noen i Rakkestad krever å få et totalt symbolfritt/nøytralt seremonirom ved gravferd, har ikke Rakkestad kirkelige fellesråd/Rakkestad kommune noe å tilby.

Kirkevergen i Rakkestad har henvendt seg til oss og spurt om det kan være mulig å få til en avtale med oss om å leie den store salen i krematoriet, når slike tilfeller inntreffer.

Ut fra erfaringer gjort i andre kommuner, vil et slikt behov inntreffe svært sjelden. I gjennomsnitt vil det, for en kommune med 8000 innbyggere, inntreffe sjeldnere enn en gang i året.

Med en formell avtale om å leie rom hos oss, tenker Rakkestad å ha oppfylt lovens krav om et livssynsnøytralt tilbud hva seremonirom angår.

Kirkevergen ser ikke noen formelle problemer i dette. Med en frekvens på ett tilfelle i året, bør ikke dette by på praktiske problemer hos oss.

Ordningen vil gi oss en liten inntekt.

Forslag til vedtak

Fellessrådet tar redegjørelsene til orientering.

.... personer meldes på til strategisamlingen 11. november

Møtebehandling

Vedtak

Dato: 16.10.2014
Arkivsak 08/00110
Dokumentnummer: 08/00110-004
Arkivkode: 515
Saksbehandler: Trine Skinstad

Saksnr	Sak	Møtedato
052/14	Tilbakebetaling av for mye innkrevd festeavgift	27.10.2014

Saksfremstilling

Aktuelle dokumenter (ikke vedlagt):

Sak 048/13 med notat til Sarpsborg kommune, behandlet i KF 25.11.13.

I hht. vedtak i sak 048/13 ba Kirkelig fellesråd om at det ble fremmet en egen sak når arbeidet med tilbakebetaling av for mye innkrevd festeavgift var gjennomført, med sikte på en oversendelse til kommunen.

Arbeidet er nå snart slutført og nedenfor følger en oppsummering av hvordan tilbakebetalingen er blitt gjennomført.

Tilbakebetaling av for mye innbetalt festeavgift gjelder innbetalinger mottatt i perioden 2005-2007. Det er tatt utgangspunkt i innbetalt beløp som er blitt tillagt en rentesats på 2,5 % for perioden fra innbetaling t.o.m. år 2013.

Festeavtalene som er feilfakturert kan deles inn i følgende grupper:

1. Innbetalinger mottatt i forbindelse med ordinært festeforfall 2005-2007 hvor fester fortsatt er i live. Her har 1690 festere fått brev med tilbud om tilbakebetaling vedlagt svarskjema for tilbakebetalingsopplysninger. Pr. 16.10.14 er det ca. 70 vi ikke har mottatt svarskjema fra.

Totalt beløp som er tilbakebetalt eller klargjort for tilbakebetaling er kr 1 299 786,-. Beløp tilknyttet de ca. 70 som ennå ikke har gitt tilbakemelding er kr 51 012,-.
2. Innbetalinger mottatt i forbindelse med ordinært festeforfall 2005-2007 hvor fester er død eller hvor betaler er et dødsbo. Disse har vi valgt ikke å gjøre noe med. Fester er borte og dødsboet må vi gå ut fra er oppgjort. En eventuell ny fester kontaktes ikke.
3. Innbetaling av festeavgift mottatt i forbindelse med oppretting av gravfond i 2005-2007 hvor betaler er en privatperson. Dette gjelder 5 festere som nylig er tilskrevet og dermed ikke har gitt tilbakemelding. Samlet beløp for disse er kr 8 031,-.
4. Innbetaling av festeavgift mottatt i forbindelse med oppretting av gravfond i 2005-2007 hvor betaler er en avdød person eller et dødsbo. Disse har vi behandlet som pkt. 2, og dermed valgt ikke å gjøre noe med.

I hht. avtale med kommunen og notat datert 25.06.13 sendt kommunesjef og kommuneadvokat skulle også økt personalressurs refunderes. For å gjennomføre arbeidet er kirkevergestaben tilført ekstra stillingsressurs på 40 % i 6 måneder. Dette er kostnadsført til:

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Lønnsutgift med avsatte feriepenger i 6 md.	kr 77 500,00
KLP	“ 12 013,00
Arb.g.avg.	“ <u>12 621,00</u>
Totalt	<u>kr 102 134,00</u>

Vi ber da Sarpsborg kommune om refusjon av tilbakebetalt festeavgift og ekstra lønnsutgift. Samt at vi innen 31.12.14 kan be om refusjon av det beløpet som eventuelt blir utbetalt til de som ennå ikke har gitt tilbakemelding.

Forslag til vedtak

Vi ber om at Sarpsborg kommune refunderer tilbakebetalt festeavgift med kr 1 299 786,- og ekstra personalressurs med kr 102 134,-, totalt kr 1 401 920,-. Vi ber også om å få komme tilbake med en refusjonssøknad på en evt. utbetaling av de resterende kr 59 043,- innen 31.12.14.

Møtebehandling

Vedtak

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Dato: 15.10.2014
Arkivsak 14/00060
Dokumentnummer: 14/00060-001
Arkivkode: 112
Saksbehandler: Trine Skinstad

Saksnr	Sak	Møtedato
053/14	Fellessrådets forslag om betalingssatser som fastsettes av kommunen	27.10.2014

Saksfremstilling

Kirkelig fellesråd skal i følge gravferdsloven legge fram forslag for kommunen på betalingssatser som gjelder gravferd og gravplass. Sentralt her er festeavgifter for gravsted.
Rådmannen ønsker fellesrådets forslag innarbeidet i rådmannens forslag til budsjett for 2015.

Forslag til nye satser er tillagt 3 % pris- og lønnsvekst, som er den generelle justeringen i kommunens budsjettforslag. Det er i forslaget foretatt en hensiktsmessig avrundning.

Tekst	2014	2015
Utenbys begravelse/kremasjon	4 455	4 590
Begravelse/bisettelse – bruk av utstyr	820	845
Begravelse/ bisettelse – bruk av utstyr, for innbyggere fra andre kommuner	1 380	1 420
Urneforsendelse	480	495
Urnedestsettelse – utenbys	755	780
Gravfesteavgift – kistegrav	205	210
Gravfesteavgift – urnegrav	165	170
Fjerning av gravminne inkl. mva.	450	465
Bolting av gravminne inkl. mva.	530	545
Oppretting av gravminne inkl. mva.	640	660
Andre tjenester, pris pr. time inkl. mva. + materialer	425	440

På grunnlag av avtalen med Fredrikstad og Askim, hvor disse forplikter seg til kremasjonstjenester i Sarpsborg, er det inngått avtale om egen prisfastsetting for disse kommunene. For Moss kommune er det inngått avtale om kremasjonstjenester hvor prisen indeksreguleres.

Forslag til vedtak

Forslag til nye betalingssatser knyttet til gravferd og gravplass vedtas som fellesrådets forslag og oversendes kommunen med anbefaling om vedtak.

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Møtebehandling

Vedtak

Dato: 15.10.2014
 Arkivsak 14/00060
 Dokumentnummer: 14/00060-002
 Arkivkode: 112
 Saksbehandler: Trine Skinstad

Saksnr	Sak	Møtedato
054/14	Utleiesatser fastsatt av Kirkelig fellesråd for 2015	27.10.2014

Saksfremstilling

Leie av kirkebygg

Leiesatser og avgifter som gjelder kirkebygget og kirkelige handlinger fastsettes av Kirkelig fellesråd. Kirkeloven setter begrensninger for hva fellesrådet kan kreve godtgjørelse for. Mulighetsområdene er utnyttet i regelverket som følger nedenfor.

Regler for utleie av kirkebygg er tidligere fastsatt av Kirkelig fellesråd i Sarpsborg og godkjent av bispedømmerrådet med noen mindre justeringer i ettertid. I de gjeldende reglene er det innarbeidet en beregning av leiekostnader på grunnlag av en **normalsats** som fellesrådet fastsetter årlig. Denne har vært som følger de siste årene:

2012 kr 2.300
 2013 kr 2.370
 2014 kr 2.440

I tabellen nedenfor legges det til grunn en normalsatsøkning på om lag 3%. Dette gir en ny sats, noe avrundet, på **kr 2.515,-**.

Denne normalsatsen gir følgende satser for ulike ytelser i kr:

(Det er valgt relativt omfattende avrundinger for å kunne operere med greie tallstørrelser)

Tjeneste	Punkt	2014	2015
Leie av kirke for vielse – andre trossamfunn og utenbysboende	1	1.340	1.385
Konsert sats I (S.borg, Tune og Skjeberg) u/bill.	3 B	2.075	2.140
Konsertsats I med bill. Innt. – 15% av inntektene eller minimum følgende sats	3 B	2.440	2.515
Øving sats I	3 D	805	830
Konstert sats II (øvrige bygg) u/bill innt.	3 C	1.340	1.385
Konsert sats II med bill.innt. – 15% av inntektene eller minimum følgende sats	3 C	1.610	1.660
Øvelse sats II	3 D	600	630

Regler for betaling ved leie av kirker i Sarpsborg.

Leie av kirke omfatter tilgang til kirken inkludert oppvarming og renhold, opp- og igjenlåsing dersom ikke annet er avtalt i hvert enkelt tilfelle.

1. Vigsler.

- A. Brudepar hvor minst en av brudefolket er medlemmer av Den norske kirke og er bosatt i kommunen, betaler ikke leie for kirke ved vigsel i kirkene Sarpsborg. Det samme gjelder også dersom verken brud eller brudgom er bosatt i kommunen men minst en av dem er medlem i Den norske kirke og er døpt eller konfirmert i en av kirkene i kommunen.
- B. For brudepar som ikke faller inn under de presiseringer som fremkommer under punkt 1. a., belastes med 55% av normal leiesats. Dette gjelder både for vielser som foretas i kirkene av brudepar fra andre kristne trossamfunn eller som etter avgrensningen ovenfor kan defineres som utenbys.

Som avgrensning av andre kristne trossamfunn benyttes samme definisjon som er innarbeidet i kirkerådets merknader til reglene om bruk av kirken.

2. Begravelser og bisettelser.

- A. Ved seremoni i gravkapell eller kirke for avdøde som ved sin død hadde bopel eller hjemstedsadresse Sarpsborg, skal det betales en leie for utstyr til en pris fastsatt av bystyret. Det samme gjelder dersom avdøde på grunn av sykdom eller alderdom har bodd i en annen kommune mot slutten av sitt liv.
- B. For begravelser og bisettelser som ikke faller inn under de presiseringer som framkommer under punkt 2.a., og hvor seremonien blir holdt i gravkapell eller kirke skal det betales leie fastsatt av bystyret.

3. Konserter

- A. Det tas ikke leie for bruk av kirken til arrangementer eller øvelser i menighetens regi.
- B. Konserter og kulturelle arrangementer i Sarpsborg kirke, Skjeberg kirke og Tune kirke.**
 - I. For Sarpsborg kirke, Skjeberg kirke og Tune kirke er utleieprisen for konserter og andre kulturelle arrangementer satt til 15% av brutto billettinntekter. Minimumsleie er lik normalsatsen.
 - II. Til utleie til konsert og andre kulturelle arrangementer hvor det ikke tas inngangspenger (billettinntekter), settes leieprisen til 85% av normalsatsen.
- C. Konserter og kulturelle arrangementer i de øvrige kirkene.**
 - I. For de øvrige kirkene er utleieprisen for konserter og andre kulturelle arrangementer satt til 10% av brutto billettinntekt, med minimumsleie er 66% av normalsatsen per konsert eller arrangement.
 - II. Ved utleie til konserter og andre kulturelle arrangementer hvor det ikke tas inngangspenger (billettinntekter), settes leieprisen til 55% av normalsatsen pr. konsert eller arrangement.
- D. For bruk av kirker til øvelser før konsert, arrangement for korps, grupper etc., settes leieprisen til 33% av normalsatsen pr. øvelse i kirkene nevnt under punkt 3 B og 25% av normalsatsen for kirker under punkt 3 C.

4. Regler for betaling ved leie av kirke skal i hht. til kirkelovens § 20 godkjennes av bispedømmerrådet.

5. Normalsatsen reguleres årlig i forbindelse med budsjettarbeidet. Ny sats gjøres gjeldende fra

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

1. januar hvert år.

Leie av organist/ kantor

Det legges til grunn 3 % prisstigning på følgende tjenester:

Pris på forhåndsmusikk økes fra kr 570,- til kr 585,-.

Pris på leie av kantor/organist økes fra kr 1.190,- til kr 1.225,-.

Forslag til vedtak

Kirkelig fellesråd fastsetter normalsats for leie av kirkebygg for 2015 til 2.515 kr. Kostnader ved ulike leieforhold beregnes på grunnlag av fastsatte regler slik det framgår av saksframstillingen ovenfor. Utleie av organist/ kantor justeres med 3%.

Betalingssatser for 2015 blir da følgende:

Leie av kirke for vielse – andre trossamfunn og utenbysboende	kr 1 385,-
Konsert sats I (S.borg, Tune og Skjeberg kirker) u/ billettinntekter	kr 2 140,-
Konsert sats I m/ billettinntekter – 15 % av inntektene eller minimum	kr 2 440,-
Øving sats I	kr 830,-
Konsert sats II (øvrige bygg) u/ billettinntekter	kr 1 385,-
Konsert sats II m/ billettinntekter – 15 % av inntektene eller minimum	kr 1 660,-
Øvelse sats II	kr 630,-
Forhåndsmusikk (spilling i 15 min før gravferdseremoni)	kr 585,-
For utleie av kantor til gravferd for medlemmer av andre tros- og livsynssamf. og i andre tilfelle hvor det kan kreves betaling	kr 1 225,-

Møtebehandling

Vedtak

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Dato: 20.10.2014
Arkivsak 14/00060
Dokumentnummer: 14/00060-003
Arkivkode: 112
Saksbehandler: Jon Veflingstad

Saksnr	Sak	Møtedato
055/14	Arbeid med budsjett 2015	27.10.2014

Saksfremstilling

Denne saksutredningen ettersendes.

Forslag til vedtak

Møtebehandling

Vedtak

Dato:	17.10.2014
Arkivsak	14/00074
Dokumentnummer:	14/00074-001
Arkivkode:	011
Saksbehandler:	Jon Veflingstad

Saksnr	Sak	Møtedato
056/14	Høring - Staten og Den norske kirke - et tydelig skille	27.10.2014

Saksfremstilling

Ikke lenge etter forrige rådsmøte mottok vi enda en høring, denne gangen fra Kulturdepartementet. Tittelen på høringen er «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille».

Menighetsrådene og Fellesrådet er høringsinstanser.

Fordi høringsfristen er satt til 1. november, må saken behandles i dette møtet.

Aktuelle dokumenter

Vedlegg: Sammendrag av Kulturdepartementets høringsnotat datert 2. september.

Vedlegg: Et lokalt utarbeidet saksunderlag med forslag til høringssvar.

Saksutredning

Som en hjelp for fellesrådet til å sette seg inn i saken, har prosten og kirkevergen blitt enige om at det bør utarbeides en egen sammenfatning av underlaget for saken og med et dertil hørende forslag til høringssvar. Dokumentet, som er utarbeidet av Kjell Halvar Flø og Arne-Leon Risholm, på oppdrag fra prosten, er formulert med tanke på menighetsrådenes behandling, men vil også fungere som underlag for fellesrådets arbeid/uttalelse. Se vedlegg.

Forslag til vedtak

Sarpsborg kirkelige fellesråd gir i all hovedsak sin tilslutning til Kulturdepartementets høringsnotat «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille».

Fellesrådet har særlig drøftet spørsmål omkring:

- 1) Den norske kirke som rettssubjekt
- 2) Prestenes (inkludert prosters og biskopers) tjeneste
- 3) Økonomi

Rådet støtter forslaget om å opprette Den norske kirke som eget rettssubjekt, med kirkemøtet som utøvende organ med arbeidsgiver- og økonomiansvar.

Forslaget innebærer at statens overføringer til kirken i framtiden vil bli et rammetilskudd som forvaltes av kirkemøtet. Fellesrådet ser risikoen for at dette kan føre til at overføringen på sikt blir lavere enn dagens nivå, og at det blir krevende for kirken å sette de ulike kirkelige formål og bispedømmer opp mot hverandre.

Rådet støtter også forslaget om at presters, prosters og biskopers selvstendige ansvar og tjeneste videreføres som i dag.

Sarpsborg kirkelige fellesråd vil særlig understreke / påpeke

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Møtebehandling

Vedtak

Staten og Den norske kirke – et tydelig skille

Sammendrag av Kulturdepartementets
høringsnotat 2. september 2014

KULTURDEPARTEMENTET

HØRING OM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE – ET TYDELIG SKILLE

Et høringsnotat om endringer i kirkeordningen ble sendt fra Kulturdepartementet 2. september 2014 til alle menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene i Den norske kirke. Også biskopene, bispedømmerådene og Kirkerådet er høringsinstanser. Det samme er KA Kirkelig arbeidsgiver og interesseorganisasjon, tjenestemannsorganisasjoner og andre tros- og livssynssamfunn. Til sammen er det rundt 1 800 høringsinstanser.

Høringsfristen er 1. november 2014.

De forslagene som er tatt opp i høringsnotatet, markerer en viktig endring i forholdet mellom staten og Den norske kirke. Departementet ønsker at forslagene blir diskutert i menighetene, blant kirkens tilsatte og i offentligheten ellers, slik at høringen gir et godt grunnlag for departementets videre behandling av saken.

Høringsnotatet er på godt over 100 sider og inneholder forslag om endringer i kirkeloven. Lovforslagene betyr et tydelig skille mellom kirken og staten. Spørsmålene som drøftes i høringsnotatet, er i stor grad av juridisk karakter. Siden saken endrer kirkens økonomiske stilling og direkte berører 1 600 arbeidstakere (prester og andre kirkelig tilsatte), er også økonomiske forhold og spørsmål som berører lønns- og arbeidsbetingelser viktige tema i høringsnotatet. Enkelte spørsmål har ikke nødvendigvis like stor interesse for alle.

For å lette høringsinstansenes arbeid med høringsnotatet, gir departementet i dette heftet en oversikt over de viktigste forslagene.

Statskirkeordningen har en flere hundreårig historie i vårt land. Sett på denne bakgrunnen, har de forslagene som nå legges fram, et historisk preg over seg. Målet med forslagene er et tydelig skille mellom staten og kirken. Jeg tror dette i vår tid er til gagn både for kirken, staten og det norske samfunnet.

Men selv om de foreslåtte endringene er betydningsfulle, både i et historisk perspektiv og gjennom de praktiske konsekvensene, innebærer de ikke at kirkens karakter av å være folkekirke svekkes. Også etter at vi har fått et tydelig skille, er det den samme kirken som videreføres. Kanskje får kirken større muligheter til å være folkekirke når den er skilt ut fra staten. Etter mitt syn handler folkekirkens framtid mindre om kirkeordning og mer om hvordan kirken evner å være kirke i et samfunn i stadig forandring.

Jeg ønsker lykke til i arbeidet med høringsnotatet!

Thorild Widvey

kulturminister

1. Bakgrunnen for høringsnotatet

Kirkeforliket

I 2008 inngikk alle partiene på Stortinget en politisk avtale om endring av de bestemmelsene i Grunnloven som fra gammelt av har regulert statskirkeordningen. Denne avtalen kalles *kirkeforliket* og gjaldt for stortingsperioden 2009–2013. I tråd med avtalen ble grunnlovsbestemmelsene om statskirkeordningen endret 21. mai 2012.

Grunnlovsendringene innebar at Kongens særlige rolle som kirkestyre ble avvirket. Kongens overordnede rolle i kirkeordningen har røtter tilbake til reformasjonen i 1537, da kirken i Norge ble en luthersk kirke og forlot sin romersk-katolske tilknytning. Det er Kongens rolle i kirkeordningen som i særlig grad har gitt navn til Den norske kirke som statskirke. I en viss forstand innebar derfor grunnlovsendringene i 2012 at statskirkeordningen ble avvirket. På den annen side innebar ikke grunnlovsendringene noe tydelig skille mellom kirken og staten. Blant annet er fortsatt biskopene og prestene i Den norske kirke statlige tjenestemenn, og fortsatt er bispedømmerådene og Kirkerådet statlige virksomheter.

Kirkemøtets vedtak april 2013

I Den norske kirke har det lenge vært arbeidet med reformer av kirkeordningen, senest i lys av grunnlovsendringene i 2012. Et viktig mål for kirken er at kirkens nasjonale og regionale organer blir fristilt fra staten og får en selvstendig stilling, slik menighetene (soknene) har i dag. Også prestene, som er statstjenestemenn, bør etter kirkens syn organiseres utenfor staten. I tråd med dette anmodet Kirkemøtet i april 2013 om at prestetjenesten, Kirkerådet og bispedømmerådene blir rettslig skilt fra staten, og at det dannes et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke som disse delene av kirkens virksomhet kan overføres til.

En skrittvis utvikling

I regjeringens politiske plattform (Sundvolden-erklæringen) fra oktober 2013 heter det:

”Både samfunnet, kirken og staten er best tjent med et tydelig skille mellom kirke og stat. Regjeringen legger vekt på at Den norske kirke er av stor betydning for mange nordmenn, og vil føre en politikk som sørger for at kirken opprettholder statusen som en folkekirke for alle.”

På bakgrunn av Kirkemøtets vedtak i 2013 og Sundvolden-erklæringen fremmer nå Kulturdepartementet forslag om en forvaltningsreform for et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtets vedtak fra 2013 har vært bestemmende for innretningen av reformen. Både Kirkemøtet og regjeringen ser behovet for ytterligere reformer senere. De siste tiårene har det vært bred kirkelig og politisk enighet om en slik skrittvis tilnærming til utviklingen av kirkeordningen.

Departementet har lagt tre viktige forutsetninger til grunn for forslagene:

- Grunnloven § 16 ligger fast
- Den norske kirke skal fortsatt finansieres over offentlige budsjetter
- Soknenes rettslige og økonomiske selvstendighet skal føres videre

Grunnloven § 16 lyder:

“Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.”

Med grunnlag i høringen tar departementet sikte på å utarbeide et revidert høringsdokument for behandling i Kirkemøtet i april 2015. Deretter er det planlagt å fremme lovforslag for behandling i Stortinget våren 2016. Om Stortinget gir sin tilslutning, er siktemålet å iverksette reformen i 2017.

På kirkelig side pågår det allerede et mer langsiktig arbeid med en kirkeordning som går ut over rammen for den forvaltningsreformen som departementets høringsnotat handler om. Formålet med en reformfase to, som fra kirkens side har et tidsperspektiv fram mot 2020, er å legge et grunnlag for at reglene om kirkens organisering og myndighetsfordeling i større utstrekning kan vedtas av Kirkemøtet. Dette arbeidet tar blant annet opp spørsmål om kirkens organisering og hvordan arbeidsgivermyndigheten i kirken på sikt bør ordnes.

Fra regjeringens side er målet å utarbeide en helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn. I dette arbeidet vil det være en viktig målsetting at lovgivningen om Den norske kirke reduseres i omfang. Forvaltningsreformen vil være et viktig skritt for å oppnå dette. Spørsmålet om endringer i finansierungsordningene for Den norske kirke slik at kirken kan bli mer økonomisk selvstendig, for eksempel i retning av medlemsavgift i en eller annen form, vil da være naturlig å ta opp.

2. Kirkens rettslige forhold

Den norske kirke som rettssubjekt og soknets selvstendighet

Hovedsiktemålet med forvaltningsreformen er å gjennomføre et tydelig skille mellom staten og kirken, slik at kirken får en selvstendig stilling overfor staten. I dag er prestetjenesten, biskopene, Bispemøtet, Kirkerådet og bispedømmerådene statlige virksomheter. De er rettslig sett en del av staten. Hovedforslaget i reformen er at dette endres ved at virksomhetene skilles ut fra staten som en juridisk person og legges inn i et nytt rettssubjekt for Den norske kirke. At en enhet er et rettssubjekt (eller en *juridisk person*), betyr at enheten selv kan ha rettigheter og plikter, at den for eksempel kan inngå bindende avtaler med andre og ha partsstilling overfor domstoler og andre myndigheter. Den delen av kirken som nå foreslås skilt ut fra staten, vil etter forslaget bli organisert i et eget rettssubjekt med det som kalles en *selvstendig rettslig handleevne*.

Ved en slik selvstendigjøring eller utskilling fra staten etableres det samtidig et grunnlag for å føre de kirkelige virksomhetene med sine tilsatte over fra staten til det nye rettssubjektet for kirken. Forslaget om en slik *virksomhetsoverdragelse* betyr at staten ikke lenger vil være arbeidsgiver for biskopene, prestene og de tilsatte ved bispedømmerådene og Kirkerådets administrasjoner. Disse vil i stedet få Den norske kirke v/det nye rettssubjektet for kirken som arbeidsgiver.

Departementet foreslår at det skal være Kirkemøtet som i utgangspunktet opptrer på vegne av det nye rettssubjektet, men med åpning for delegasjon av myndighet til kirkens nasjonale og regionale organer. Hvilke oppgaver og hvilken myndighet for eksempel bispedømmerådene skal ha, bør etter departementets syn ikke lenger fastsettes i kirkeloven, men bestemmes av Kirkemøtet.

Det er en grunnleggende forutsetning i reformen at soknet fortsatt skal være selvstendig når det etableres et nytt rettssubjekt for Den norske kirke. Hvert av de 1 280 soknene fortsetter dermed å være den grunnleggende enheten i Den norske kirke og vil fremdeles være et selvstendig rettssubjekt. Soknet vil fortsatt være arbeidsgiver for sine tilsatte og ha sin selvstendige økonomi.

Kirkemøtet og andre nasjonale eller regionale organer skal bare kunne gripe inn i soknets selvstendige myndighet når dette er hjemlet i lov. Som øverste representative organ i Den norske kirke, vil Kirkemøtet fortsatt kunne fastsette visse rammer og vilkår for virksomheten i soknene, for eksempel liturgiske bestemmelser.

Forslagene fra departementet har som intensjon å videreføre balansen mellom det lokale og nasjonale kirkestyret, og mellom lekfolkets styringsansvar i valgte organer på den ene siden og prestenes og biskopenes selvstendige ansvar og oppgaver på den andre siden.

Lovgrunnlag for statens finansiering av kirken

Departementet foreslår at statens finansiering av de virksomhetene som overføres, skjer gjennom rammetilskudd som Kirkemøtet disponerer. Statens finansieringsoppgave overfor kirken vil dermed være den samme som før. Det foreslås at statens finansieringsansvar lovfestes. Også kommunenes finansieringsansvar overfor kirken foreslås ført videre. Den økonomiske ansvarsdelingen mellom staten og kommunene på kirkens område vil da være som i dag.

Regulering av biskopenes og prestenes tjeneste

Departementet foreslår en lovbestemmelse om at det skal være prest i hvert sokn, prost i hvert prosti og biskop i hvert bispedømme. Formålet er å bekrefte Den norske kirke som en landsomfattende kirke, med prestatjeneste over hele landet.

Prestetjenesten er i dag lite regulert gjennom kirkeloven. Reglene om prestenes tjeneste er i stor grad fastsatt av Kongen eller departementet som arbeidsgiver for prestene. Når

prestetjenesten skilles ut fra staten, antar departementet at det kan være hensiktsmessig å lovfeste prestenes selvstendige ansvar for sin tjeneste, slik dette ansvaret følger av ordinasjonen. Forslaget er dels kirkelig kirkelig og dels allment, samfunnsmessig begrunnet. Departementet understreker i høringsnotatet at en lovbestemmelse som skal verne om prestenes uavhengighet ikke bør vedtas uten bred kirkelig støtte.

Biskopene er i dag gitt myndighet dels i lov, dels ved delegasjon fra Kongen eller departementet. Departementet foreslår at det i kirkeloven gis et rettslig grunnlag for at biskopene fortsatt kan utøve sin rolle som et særskilt organ i kirken.

Klagenemnd for Den norske kirke

Departementet ivaretar i dag visse funksjoner som klageorgan for vedtak som treffes av kirkelige instanser. Som følge av at de kirkelige virksomhetene i staten skilles ut, foreslår departementet at det opprettes en særskilt klagenemnd for Den norske kirke. Nemnda skal blant annet behandle disiplinærsaker. De strenge kravene til rettssikkerhet som bør stilles i slike saker, er en vesentlig grunn til forslaget om en særskilt nemnd. Også på enkelte andre områder kan det etter departementets syn være grunn til å ha en særskilt, kirkelig klageordning.

3. Overføring av prestene og andre kirkelige arbeidstakere fra staten til kirken

Rundt 1 350 prester og 250 tilsatte ved bispedømmerådene og Kirkerådet vil bli direkte berørt av at kirken fristilles fra staten. De individuelle lønns- og arbeidsvilkårene som gjelder for disse ved utskillingstidspunktet, vil løpe uendret videre. Dersom noen av de tilsatte ønsker å reservere seg mot å bli overført, må den enkelte gi melding om dette i rimelig tid før virksomhetsoverdragelsen. Departementet har lagt til grunn at de vanlige reglene om virksomhetsoverdragelse, slik disse er nedfelt i arbeidsmiljøloven, gjelder. Dette omfatter blant annet reglene om fortrinnsrett til annen stilling i staten.

Etter en utskilling vil ikke staten lenger være part i de avtaler som inngås om lønns- og arbeidsvilkår for de kirkelige arbeidstakerne, heller ikke i avtaler om hvordan partsforholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstakere skal reguleres.

I dag er Kongen øverste arbeidsgiverinstans for prestene og de tilsatte ved bispedømmekontorene og Kirkerådets sekretariat. Departementets forslag innebærer at Kirkemøtet vil bli øverste arbeidsgiverinstans for disse. De særskilte lovbestemmelsene som gjelder for statstjenestemenn (bl.a. tjenestemannsloven) vil bli avløst av den alminnelige lovgivningen som gjelder for arbeidstakere utenfor staten (bl.a. arbeidsmiljøloven).

Kirkemøtet vil ha anledning til å gi en arbeidsgiverorganisasjon fullmakt til å opptre som arbeidsgiverrepresentant.

Pensjonsordning

De kirkelige arbeidstakerne, som i dag har sin tjenestepensjon gjennom medlemskap i Statens pensjonskasse, vil etter en utskilling ikke lenger være omfattet av pliktig medlemskap i Statens pensjonskasse. Departementet ser det som uaktuelt å pålegge kirken bestemte pensjonsordninger og understreker i høringsnotatet at kirken selv må ta ansvar for sine pensjonsordninger og pensjonsforpliktelser etter en utskilling fra staten.

Kirkens valg av framtidig pensjonsordning vil ha betydning for mange sider ved kirkens virksomhet. Pensjonsspørsmålet er viktig for de tilsatte i kirken, for kirkens økonomi og for arbeidsmarkedet i kirken. Høringsnotatet har en relativt utførlig omtale av pensjonsspørsmålet.

Departementet foreslår at dagens pensjonsordning for kirken gjennom Statens pensjonskasse tilbys videreført ved en utskilling. Kirken vil deretter når som helst stå fritt til å velge andre pensjonsordninger. Innen utløpet av en overgangsperiode på tre år må kirken foreta et aktivt valg av pensjonsordning. Om valg av pensjonsordninger skal være gjenstand for forhandlinger med arbeidstakerorganisasjonene, vil avhenge av de tariffavtalene som inngås. Kirken vil når som helst etter en fristilling kunne søke om varig medlemskap i Statens pensjonskasse utover overgangsperioden på tre år.

Dersom kirken ønsker å avvikle tilknytningen til Statens pensjonskasse, foreslår departementet at de som var tilsatt ved avviklingstidspunktet med rettigheter i Statens pensjonskasse, skal tilbys fortsatt medlemskap i Statens pensjonskasse i en såkalt lukket ordning. Lukket ordning betyr at den er forbeholdt disse, dvs. lukket for de som deretter tilsettes. Om arbeidstakerne vil kunne beholde sitt medlemskap i en lukket ordning fram i tid, vil på vanlig måte være avhengig av de reglene som gjelder til en hver tid.

Avtalefestet pensjon (AFP) gjennom Statens pensjonskasse er en rettighet som ikke uten videre overføres ved en virksomhetsoverdragelse. Departementet foreslår at prester og andre kirkelig tilsatte som omfattes av virksomhetsoverdragelsen, skal ha en midlertidig lovfestet adgang til avtalefestet pensjon gjennom Statens pensjonskasse, i påvente av en tariffrettslig regulering av spørsmålet etter at kirken er skilt ut.

Medbestemmelse

Alle spørsmål knyttet til en virksomhetsoverdragelse er gjenstand for informasjon og drøfting med de tillitsvalgte. De nærmere kravene til medbestemmelse følger både av arbeidsmiljøloven og Hovedavtalen i staten. Om den foreslåtte reformen gjennomføres, vil departementet som en del av forberedelsene utvikle et systematisk opplegg for informasjon og drøfting. Dette vil bli gjort i samarbeid med kirken og tjenestemannsorganisasjonene.

4. Kirkens økonomiske stilling

Rammetilskudd til kirken

Statens brutto bevilgninger til Den norske kirke er i dag på rundt 1,8 mrd. kroner. Av dette er rundt 1,3 mrd. kroner bevilgninger til prestene og kirkens nasjonale og regionale organer (Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet, bispedømmerådene og biskopene). De øvrige 0,5 mrd. kronene omfatter statstilskudd til blant annet trosopplæring og diakonitjeneste i menighetene.

Dersom kirken skilles ut fra staten, foreslår departementet at statens bevilgninger til kirkelige formål samles i et rammetilskudd som bevilges under ett til Kirkemøtets disposisjon. Overfor en fristilt kirke bør staten være varsom med å legge bindinger på bruken av tilskuddet. Departementet mener at Kirkemøtet bør bestemme hvordan tilskuddet skal fordeles på de enkelte kirkelige formålene og hvilke oppgaver og tiltak som bør ha prioritet ved bruken. Stortinget og regjeringen vil imidlertid kunne stille opp mål for statens tilskudd, men målene må kunne avledes av Grunnloven § 16.

Etter departementets forslag vil kirken (dvs. det nye rettssubjektet for kirken) få et selvstendig ansvar for sin økonomi. Finansieringsgrunnlaget vil være statens årlige rammetilskudd.

Fordi statens finansielle ansvar for prestedtjenesten og de nasjonale og regionale kirkelige organene er foreslått ført videre, har departementet ikke sett det som hensiktsmessig å foreslå lovbestemmelser om konkursvern. Etter departementets syn fører også statens finansielle ansvar til at en fristilt kirke ikke bør ha alminnelig adgang til å ta opp lån. Låneopptak vil påføre staten et indirekte ansvar for de forpliktelsene et låneopptak innebærer, noe departementet mener bør unngås. Kirken vil likevel kunne ta opp lån i Opplysningsvesenets fond og kortsiktige lån for å dekke forbigående behov.

Økonomi og regnskap

Selv om Kirkemøtet vil være det øverste myndighetsorganet for det nye rettssubjektet for kirken, mener departementet at ansvaret for en forsvarlig økonomistyring bør legges som en lovbestemt oppgave til Kirkerådet. Kirkerådet vil da være ansvarlig for at budsjettet disponeres som bestemt av Kirkemøtet, at regnskapet avlegges korrekt, i rett tid osv. Departementet foreslår at kirken føres inn under regnskapslovens bestemmelser, men med adgang for departementet til å fastsette særregler.

Egenkapital og pensjonsforpliktelser

Hvilken egenkapital som skal tilføres kirken ved en utskilling, er et budsjettspørsmål som departementet ikke har tatt standpunkt til. Åpningsbalansen er en oppstilling av det nye

rettssubjektets verdier og gjeld ved etableringstidspunktet. Dette er spørsmål departementet i tilfelle vil komme tilbake til i en budsjettmessig sammenheng.

Departementet har heller ikke nå tatt standpunkt til den regnskapsmessige behandlingen av pensjonsforpliktelsene eller hvordan disse skal innordnes i åpningsbalansen.

Investeringer og forsikringsordninger

Departementet antar at kirkens behov for investeringsmidler bør vurderes i sammenheng med egenkapitalspørsmålet og det årlige rammetilskuddet. Det samme gjelder den budsjettmessige konsekvensen av et bortfall av selvassurandørprinsippet i staten, som de statskirkelige virksomhetene nå er omfattet av.¹

Skatt og avgifter

På skatte- og avgiftsområdet vil det ved en utskilling ikke inntreffe endringer av betydning. De kirkelige virksomhetene som foreslås skilt ut fra staten, er i dag ikke omfattet av noen kompensasjonsordning for merverdiavgift. Departementet foreslår ingen endring i dette ved en utskilling.

Den norske kirke landsfond

Landsfondet ble dannet i 1958 av lønninger som prestene under okkupasjonen av Norge i 1940–1945 avviste å motta fra okkupasjonsmakten. Landsfondets kapital er i dag på rundt 20 mill. kroner. Avkastningen av kapitalen har siden 1958 blitt benyttet som årlige tilskudd til kirkelige formål. Departementet foreslår at Landsfondet avvikles og kapitalen tilføres kirken.

Opplysningsvesenets fond

Fondet har et grunnlovsværn gjennom Grunnloven § 116 som sier at fondets grunnkapital ikke kan brukes opp, og at fondets midler bare kan brukes til bestemte formål. Fondet har i dag verdier på anslagsvis 7 mrd. kroner som for det meste omfatter kapital bundet i eiendommer, blant annet skog, festetomter, prestegårder og presteboliger. Fondet forvaltes av Kulturdepartementet og skal komme kirken til gode. Om det er staten eller kirken som har den underliggende eiendomsretten til fondet, er omstridt. Dette spørsmålet mener departementet det ikke er grunn til å ta opp til vurdering i sammenheng med den foreslåtte utskillingen av kirken fra staten.

5. Administrative og økonomiske konsekvenser

Selv om de foreslåtte lovendringene representerer en viktig endring i relasjonen mellom kirken og staten, ikke minst for kirkens prestedtjeneste som siden reformasjonen har vært

¹ *Selvassurandørprinsippet* innebærer at virksomheten ikke tegner forsikringer, men selv påtar seg alle utgiftene ved skader, erstatningskrav og lignende.

Kongens ansvar, er det departementets syn at prestenes tjeneste vil være den samme før og etter virksomhetsoverdragelsen.

Også sekretariatsoppgavene ved Kirkerådet og bispedømmerådene vil etter departementets syn stort sett være som i dag, selv om en utskilling vil utløse nye eller endrede oppgaver på enkelte områder, særlig innen økonomi og regnskap.

En selvstendigkjort kirke har i dag neppe tilstrekkelig kapasitet til å kunne ta et selvstendig ansvar for økonomien. Heller ikke kirkens kapasitet innen personalforvaltningen er antakelig tilstrekkelig i dag til å dekke det selvstendige ansvaret kirken vil kunne få på området. Den bistanden som statsforvaltningen gir kirken i dag, må kirken dels bygge opp selv, dels kjøpe i markedet og dels få gjennom et eventuelt medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. Utover kirkens behov for å styrke sin kompetanse og kapasitet innen økonomi- og personalforvaltningen, kommer behovet for kjøp av ikt-baserte systemer og -programmer. Grunnen til dette er at statens fellessystemer og rammeavtaler ikke lenger vil kunne benyttes.

Departementet mener at det ved en utskilling og organisering av de kirkelige virksomhetene i én økonomisk og organisatorisk enhet, vil foreligge et potensial for besparelser og kostnadseffektivisering, for eksempel gjennom en ny oppgave- og arbeidsdeling mellom bispedømmerådene og mellom Kirkerådet og bispedømmerådene.

Departementets utgangspunkt ved en utskilling av kirken fra staten og etableringen av et nytt rettssubjekt for Den norske kirke, er at statens bevilgninger til prestatjenesten og kirkens nasjonale og regionale organer skal opprettholdes på samme nivå som i dag. De årlige bevilgningene fra staten til kirken vil ellers være underlagt vanlige politiske og budsjettmessige vurderinger fra år til år. De nærmere budsjettmessige konsekvensene av reformen vil departementet i tilfelle komme tilbake til i en budsjettmessig sammenheng senere.

Staten og Den norske kirke – et tydelig skille

Til menighetsrådene i Sarpsborg prosti

Kjell Halvar Flø og Arne-Leon Risholm er av prosten bedt om å formulere et forslag til høringsuttalelse fra menighetsrådene i prostiet. Det er utfordrende å formulere en felles uttalelse, men vi vil i det minste løfte fram noen saksområder som menighetsrådene bør drøfte og, om de finner det nødvendig, uttale seg om. Sammendraget av Kulturdepartementets høringsnotat forutsettes lest. Dette er kortfattet og mulig å sette seg inn i for alle.

Tre saksområder

Følgende tre saksområder foreslår vi at menighetsrådet konsentrerer seg om:

- 1) Den norske kirke som rettssubjekt
- 2) Prestenes (inkludert prosters og biskopers) tjeneste
- 3) Økonomi

Dessuten kan/bør menighetsrådet drøfte hva det innebærer at Den norske kirke er Norges folkekirke i forhold til andre trossamfunn.

Hva som ikke skal drøftes nå!

Den norske kirke legger selv opp til en intern gjennomgang av kirkens fremtidige ordning og organisering. Dette vil skje etter at relasjonen mellom stat og kirke er endret 1. jan 2017. Da skal det bl.a. drøftes og bestemmes hvilke styringsorganer og hvilke nivåer kirken skal ha, hvordan ansvars og myndighetsfordelingen mellom disse organene skal være, og hvilke(t) organ i kirken som skal ha arbeidsgiveransvar for prester og andre tilsatte. Disse spørsmålene er altså IKKE gjenstand for drøfting nå.

Den norske kirke som rettssubjekt

Det enkelte sokn er allerede i dag selvstendige rettssubjekter. Forslaget innebærer ingen endringer på lokalplanet. Alle endringer handler om kirken sentralt, eller Den norske kirke som ett trossamfunn. Forslaget innebærer at Den norske kirke som en enhet opprettes som rettssubjekt, og at kirkemøtet er dette rettssubjektets utøvende organ. Alle andre organer (bortsett fra menighetsråd og fellesråd) får sin myndighet delegert fra kirkemøtet. Dette innebærer at kirkemøtet får arbeidsgiveransvar for alle som til nå har vært statsansatte (prester, prosters og biskoper, ansatte i kirken sentralt og ansatte ved bispedømmekontorene). Det innebærer også at kirkemøtet får økonomi- og budsjettansvar for alle midler som overføres fra staten. Forslaget regulerer også forholdet mellom det sentrale rettssubjektet (kirkemøtet) og de lokale rettssubjektene (menighetsråd og fellesråd).

Spørsmål:

Er menighetsrådet enige i at Den norske kirke opprettes som eget rettssubjekt, med kirkemøtet som utøvende organ, og at arbeidsgiveransvar og økonomiansvar overføres fra Staten til det nye rettssubjektet?

Prestenes (inkludert prosters og biskopers) tjeneste

Forslaget foreslår at prestenes selvstendige tjeneste og ansvar videreføres slik som det er i dag. Dette innebærer at prester, proster og biskoper ikke er underordnet ett eller flere råd, men bare forpliktet på Den norske kirkes bekjennelse og på ordinasjonens forpliktelser. Alle prester og proster har biskopen som sin tilsynsmann. (Se høringsnotatet punkt 5.2.2 for å lese mer om prestenes selvstendige tjeneste).

Spørsmål:

Er menighetsrådet enig i at prestenes selvstendige ansvar og tjeneste skal videreføres slik som det er i dag?

Økonomi

Forslaget innebærer at de statlige overføringene til kirken går over fra å være øremerkede poster på statsbudsjettet til å bli ett samlet rammetilskudd til kirken. Det ligger ikke i forslaget at overføringen hverken skal øke eller minke. Størrelsen på overføringen vil, som i dag, bli et årlig spørsmål når statsbudsjettet legges fram. Forskjellen blir at det ikke kommer fram i statsbudsjettet hva som skal gå til f.eks. prestestillinger og trosopplæring, heller ikke hvor mye som skal gå til de ulike landsdeler og bispedømmer. Fordelingen og drakampen om midlene flyttes fra stortinget til kirkemøtet. På lokalt plan skjedde det samme i 1997, da økonomiansvaret for den lokale kirken ble overført fra kommunen til fellesrådet.

Spørsmål:

Er menighetsrådet enig i at økonomiansvaret, og ansvar for fordeling av de statlige midlene overføres til kirkemøtet?

Ser menighetsrådet noen risiko ved at dette skjer?

Den norske kirke som folkekirke

Grunnloven og departementets utredning fastholder at Den norske kirke skal være en folkekirke og at alle sokn skal ha tilgang på kirkebygg, prest og kirkens tjenester.

Drøft hvordan menighetsrådet oppfatter begrepet folkekirke, og hva dette innebærer av fordeler, ansvar og forpliktelser i forhold til andre trossamfunn.

Forslag til høringsuttalelse:

(Det enkelte menighetsråd er selvfølgelig fri til å formulere sin egen høringsuttalelse.)

NN menighetsråd gir i all hovedsak sin tilslutning til Kulturdepartementets høringsnotat «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille». Menighetsrådet har særlig drøftet spørsmål omkring

- 1) Den norske kirke som rettssubjekt
- 2) Prestenes (inkludert prosters og biskopers) tjeneste
- 3) Økonomi

NN menighetsrådet støtter forslaget om å opprette Den norske kirke som eget rettssubjekt, med kirkemøtet som utøvende organ med arbeidsgiver- og økonomiansvar. Menighetsrådet ser også at dette medfører at statens overføringer til kirken i framtiden vil bli et rammetilskudd som forvaltes av kirkemøtet. Menighetsrådet ser risikoen for at dette kan føre til at overføringen på sikt blir lavere enn dagens nivå, og at det blir krevende for kirken å sette de ulike kirkelige formål og bispedømmer opp mot hverandre. NN menighetsråd støtter også forslaget om at presters, prosters og biskopers selvstendige ansvar og tjeneste videreføres som i dag.

NN menighetsråd vil særlig understreke / påpeke

Dato:	17.10.2014
Arkivsak	14/00040
Dokumentnummer:	14/00040-002
Arkivkode:	301
Saksbehandler:	Jon Veflingstad

Saksnr	Sak	Møtedato
057/14	Bispevisitas i Sarpsborg sokn - Innspill/ utfordringer som gis i visitasforedraget	27.10.2014

Saksfremstilling

I uke 41 ble det gjennomført bispevisitas i Sarpsborg sokn. Visitasen ble avsluttet med festgudstjeneste og visitasforedrag i Sarpsborg kirke søndag 12. oktober fra klokken 1100. Fordi visitasforedraget inneholder konkrete utfordringer til kirken i Sarpsborg, legges dette fram for gjennomgang og debatt i fellesrådet.

Aktuelle dokumenter

Vedlegg: Rapport fra visitasen, selve visitasforedraget og preteksten

Vedlegg: Kirkevergens sammenfatter av innspillene/utfordringene som i foredraget.

Saksutredning

Visitasforedraget inneholder utfordringer som griper inn i fellesrådets arbeid med strategiplanen. Flere av utfordringene har også en økonomisk side, som må vurderes i forbindelse med budsjettarbeidet for 2015 og årene som vil følge deretter.

Denne saken må derfor sees i tett sammenheng med etterfølgende saker om strategiplanarbeid og budsjett 2015.

Fellesrådet utfordres til å vurdere utspillene og plukke ut et eller flere satsningsområder som vi bør forsøke å finne rom for i budsjettet for 2015.

Kirkevergen ønsker i denne forbindelsen å sette fokus på følgende av innspillene:

- om behovet for økt satsning i informasjonsarbeidet (nye Kirkenytt, ny nettside)
- om behovet for flere frivillige medarbeidere (til åpen kirke, i trosopplæringen, i det diakonale arbeidet)
- om økt involvering i gudstjenestene

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Møtebehandling

Vedtak

Rapport fra biskopens visitas i Sarpsborg sokn

7.-12. oktober 2014

Visitasen hadde følgende innhold:

Mandag:

Deltakelse og appell ved «Avspark ved i Sarpsborg 2016».

Møte i Sarpsborg kirkelige fellesråd.

Tirsdag:

Morgenmesse med nattverd i Sarpsborg kirke.

Møte med staben.

Bedriftsbesøk i Sarpsborg 08.

Samtale og spørretime med 10.klassetrinn ved Kruseløkka ungdomsskole.

Møte med kommunalsjef oppvekst, RLE-lærere og virksomhetsledere på skolene i Sarpsborg sokn.

Fellesmiddag i Kurlandkirken.

Mikkelsmesse i Kurlandkirken.

Møte med menighetsrådet.

Onsdag:

Gregoriansk morgensang i Sarpsborg kirke.

Besøk i Sarpsborg fengsel.

Deltakelse ved andakt på Kruseløkka sykehjem.

Møte med kommunalsjef helse og omsorg, avdelingsledere og virksomhetsledere i helsevesenet.

Bedriftsbesøk i Sarpsborg Arbeiderblad.

Pizzasamling og samtale med ungdomsledere.

Kulturkveld i Sarpsborg kirke.

Torsdag:

Morgensang i Sarpsborg kirke.

Besøk i Kirkens Bymisjon Sarpsborg.

Besøk på Varmestua.

Arbeidslunsj med kommuneledelsen.

Møte med Kristent lederråd i Sarpsborg.

Besøk, middag og tilstedeværelse ved bønn i Den bosniske moske.

Kveldsbønn i Sarpsborg kirke, med tilstedeværelse av medlemmer fra Den bosniske moske.

Søndag:

Visitasgudstjeneste i Sarpsborg kirke med påfølgende kirkekaffe og visitasforedrag.

I løpet av visitasen hadde biskopen tilsynssamtaler med sokneprest og kapellan og inndividuell samtale med kirkevergen.

Biskop Atle Sommerfeldt:

Visitastforedrag Sarpsborg 12.10.2014

En inkluderende by gjennom 1000 år

Sarpsborg har vært et pulserende sentrum helt siden området steg opp av havet for 7000 år siden. Den første bosetningen oppstod i krysset der raet møter fossen. På den fruktbare morenejorden på sørsiden av raet, ble Norges eldste gårder grunnlagt. Ikke noe sted i Norge finner vi en så rik arv med fornminner som i Sarpsborg kommune med gravfelt fra bronsealderen og det religiøse kultstedet i *Tunir/Tune*.

Det er byens grunnlegger Olav Haraldsson som fremfor alt gir dagens Sarpsborg dets historiske identitet og forankring. I 1016 så han potensialet til å etablere et bysamfunn på stedet der Alvimkongene styrte. Beliggenheten på østsiden av Viken, de store skogs- og jordbruksområdene, et godt klima, den store elven og fossefallet gjorde *Sarpr* til en sentral strategisk lokasjon. Innenfor vollene ble det staket ut veier og tomter slik at handelsfolk og håndverkere kunne bosette seg. Byen ble en port for hele Østfold til et omfattende nettverk som strakte seg fra Svartehavet til De britiske øyer. I Olavsvollen, trolig fra år 1050, er det funnet mynter blant annet fra England, Tyskland og Bysants/Konstantinopel. Folk reiste ut og fikk besøk utenfra med nye impulser og kunnskap. Slik ble impulser fra kirken både i øst og vest tidlig en del av lokalsamfunnet.

I utviklingen av Norge som nasjonalstat ble Sarpsborg et viktig tingsted. På Borgartinget møttes representanter fra hele Viken for å løse konflikter, vedta lover, diskutere med kongen og drive handel. Krigsbybrannen i 1567 som førte til at festningsbyen ble bygget opp lenger ned i Glomma og leir-raset i 1702, var harde slag for byen, dens infrastruktur og befolkning.

Helt siden Olavs grunnleggelse har Sarpsborg vært en inkluderende by som har mottatt og blitt formet av kulturelle og religiøse impulser utenfra. Selv hadde Olav sterk tilknytning til England, ble døpt i Rouen i Normandie og fikk sin åndelige oppvåkning i Russland. Olav var en del av den udelte kirke før det store skisma i 1054. I løpet av 100 år var Olavsikonet på plass i selveste Fødselskirken i Betlehem, og Olav ble æret som helgen både i vestkirken med sentrum i Roma og østkirken med sentrum i Konstantinopel.

Fra 1500-tallet utviklet sagbruksvirksomheten seg og tiltrakk arbeidskraft fra fjern og nær. I 1889 ble Borregaard etablert med utenlandske eiere og påfølgende tilstrømning av utenlandsk

arbeidskraft og en rivende byutvikling med en vital og organisert industriarbeiderklasse med tunge impulser fra den internasjonale arbeiderbevegelsen og svenske rallare.

Jernbanen og E6 er Norges hovedfartsåre til og fra kontinentet, Rygge flyplass og en forhåpentligvis ny vitalisering av østre jernbanelinje understreker Sarpsborg sentrale identitet som et kommunikasjonsknutepunkt og viderefører Sarpsborgs rolle som en port til verden utenfor Norge. Det nye Sarpsborg gjenspeiler utmerket det nye Norges mangfold både etnisk, kulturelt og religiøst. Ved forrige visitas i Sarpsborg sokn i 2004 karakteriserte daværende biskop Ole Chr M. Kvarme byen som et «frodig og fargerikt» lokalsamfunn. Slik er det i aller høyeste grad fortsatt! De usedvanlig dype røttene og den brede kommunikasjonsflaten utad har gitt stor evne til å utnytte nye muligheter til videreutvikling av byen.

Lanseringen mandag i visitasuken av **iSarpsborg** viste et omfattende og imponerende program frem mot byjubileet i 2016. Visjonen og programmet reflekterer byens lange historie og identitet samtidig som det er fremtidsrettet, nytenkende og inkluderende, og kirken med dens verdier og virksomhet har en sentral plass og vil prioritere høyt også deltagelsen i byjubileet.

En inkluderende kirke i sentrum av byen

Kirken i Sarpsborg er sendt av kirkens Herre til å leve ut sin visjon i spenningen mellom fortid og fremtid, himmel og jord, tradisjon og fornyelse, forankring og globale impulser, mellom kulturer, religioner og ulike sosiale klasser. Derfor har kirken både vært, er og skal være med i Sarpsborgsamfunnets spennende arbeid for fortsatt å skape et livskraftig og bærekraftig lokalmiljø for kommende generasjoner. Kirkens satsning på pilegrimsvandring og tidebønner i forbindelse med byjubileet forsterker byens historiske tradisjoner, og er samtidig en fremtidsrettet strategi for å gi mennesker en god forankring. Det vil være naturlig å arbeide for et pilegrimssenter i Sarpsborg med sin sentrale plassering i Borg-leden.

Kirken har vært en integrert del av Sarpsborgsamfunnet helt fra Olav selv lot bygge **Mariakirken** i 1016 innenfor vollene til Olavs borg. Stor befolkningsvekst og ny bebyggelse førte til at kong Øystein bygget **St.Nicolaskirken** utenfor vollene omkring 1115. Den kan vi fortsatt se grunnmuren av på Borgarsyssel museum. Svartedauden og ufredsår mellom 1319-1567 svekket mye av lokalsamfunnets vitalitet, men kirken kom gjennom denne mørke perioden i Sarpsborgs historie fordi kirkens organisasjon var intakt, og fordi lokalbefolkningen støttet økonomisk opp om kirke og presteskap. Men de tre kirkene som betjente befolkningen i Sarpsborg gikk fysisk til grunne i katastrofene i 1567 og 1702.

Kirkens ledelse ble flyttet til Fredrikstad og befolkningen her i Sarpsborg sentrum ble betjent fra Tune sokn.

1800-årskiftet var på mange måter en gullalder, «men gullet var for største delen forbeholdt de besiddende klasser», sier byingeniør og mangeårig menighetsrådsleder Fredrik Wisløff i Festskriftet «Fra nød til seier», ved kirkens 100-årsjubileum. Han fortsetter: «Småkårsfolk – ikke minst de som bodde på gamle Sarpsborgs tufter – fikk mest føle krigens redsler, uår og sult. Det var Hans Nielsen Hauges fortjeneste, at han åpnet menighetens øyne for nye muligheter, derved at de troende ikke måtte glemme sitt samfunnsansvar».

Så snart Sarpsborg by ble gjenopprettet og fikk status som kjøpstad i 1839, begynte lokalbefolkningen å samle inn penger til et nytt kirkebygg. I 1863 ble dagens praktfulle kirke innviet av biskop Arup etter at den første kirken brant i 1861, bare 2 år etter innvielsen. Olav-motivet på glassmaleriet over døren mellom våpenhuset og kirkeskipet og Olavsmerket i døpefatet og dåpskannen, knyttet datidens religiøse identitet til Sarpsborgs lange kirkelige røtter.

I dagens kirke er flere uttrykk fra katolsk og ortodoks spiritualitet inkludert i kirkerommet: **Lysglobe, prosesjonskors og prosesjonslystestaker, ikoner og bønnealter** med lystenningsmulighet. Tradisjonen bringes inn og gir vår tids mennesker med stort behov for også å uttrykke sin åndelige lengsel individuelt, plass i fellesskapets rom. Ytterligere utviklingen av muligheter for bønnevandring og samtalesteder i kirkerommet virker naturlig.

Personalkapellan Christian Hjersing skrev i sangen ved den første kirkens innvielse: «Gjenfødt fra glemselens grus/ står atter Herrens hus/ o, glade menighet/ din Herre nu tilbed/ hvor stor er dog hans nåde!/ Men husk at et tempels beste liv/ er ikke mesterhånden/ i huggen sten og gyllent spir/ men kjærlighet i Ånden!»

Kirken i Sarpsborg er et vakkert bygg, men har sin viktigste betydning som et kjærlighetens inkluderende sted for byens befolkning. Dette kom ikke minst tydelig til uttrykk da Sarpsborg ble hardt rammet 22. juli 2011. Sarpsborg kirke var det naturlige møtested for hele byens befolkning, og maktet å være til for alle som trengte den, medlemmer og ikke-medlemmer. Det må være en sentral oppgave å utvikle kirken videre som en åpen sentrumskirke tett på menneskene og byens puls, der mennesker kan søke og finne en himmel over sine liv i sorg, men også i glede.

I underkant av 10.000 mennesker, ca 2/3 av befolkningen i Sarpsborg sokn, er i dag **medlemmer eller tilhørende** i Den norske kirke. Det har holdt seg relativt stabilt over tid og er et godt tall i et urbant lokalsamfunn som preges av innflytting og en betydelig andel mennesker som tilhører andre kirkesamfunn og religioner.

I en luthersk kirke er **dåpen** grunnlaget for det kristne livet og forankrer dette i Guds handling for oss. Dåpen er vårt viktigste identitetsmerke som kirke og som kristne. Det er gledelig at antallet døpte stiger betydelig i 2013, etter noen år med varierende oppslutning. En særlig utfordring er de foreldrene som er medlemmer i Den norske kirke, men som velger å ikke bære barna sine til dåpen. I Borg bispedømme er det mellom 15-20 % av barna der en eller begge foreldrene er medlem av Den norske kirke, som ikke døver barna sine. Vi møter den samme utfordringen med ulik styrke i alle sokn i bispedømmet.

Som bispedømme og kirke har vi derfor identifisert dette som en hovedutfordring, og vi er i ferd med å utvikle strategier og tiltak som skal gi foreldre frimodighet til å bære barna sine til dåp. Vi må styrke dåpsforkynnelsen og gi utvidet mulighet til å bringe barna i alle aldersgrupper til dåp. Det er behov også her i Sarpsborg for at dåpsdeltagelse blir en integrert del i den nye strategien som bør utvikles i løpet av 2015.

Babysangen her i Sarpsborg har god oppslutning og solid innhold, og er en nettverksbyggende, integrerende og dåpsrekrutterende arena. Den er allerede en møteplass for unge foreldre på tur til sentrum og flere av byens innbyggere setter pris på den åpne kirken og kommer inn og blir en del av den. Fleksible muligheter for **kirkelig vigsel** er også en viktig arena for å knytte familiene til kirken og fremme dåp av ekteparenes barn.

Gudstjenesten er den kristne kirkes grunnleggende, hellige handling som har vært feiret hver eneste søndag i snart 2000 år over hele verden. Gudstjenestedeltakelsen i Sarpsborg sokn har holdt seg relativt stabil de siste 6 år, med i underkant 100 deltakere per gudstjeneste. I 2013 var det en gledelig økning til 103 fremmøtte per gudstjeneste. Dette er det høyeste tallet de siste fem årene. Det bør være potensiale for å øke gudstjenestedeltakelsen ytterligere slik at den gjennomsnittlige gudstjenesteoppslutningen når 120 fremmøtte per gudstjeneste innen tre år. Det vil forutsette en gjennomtenkt kommunikasjon i det offentlige rom og et systematisk arbeid med å inkludere mennesker og aktører i forberedelsen og gjennomføringen av gudstjenestene. Dette gjør det nødvendig både å ha gudstjeneste i byens hovedkirke hver søndag og helligdag, og utvikle alternative gudstjenestetider og former.

I et moderne og urbant bysamfunn er dette særlig viktig. Kirken må være tilgjengelig og kirkerommet åpent når mennesker trenger det. Gjennom flere år har frivillige sørget for at Sarpsborg kirke har holdt åpent noen timer hver dag gjennom **sommeren**. Et betydelig antall mennesker benytter seg av dette gjennom sesongen. **Morgenbønnen** på tirsdager tydeliggjør også kirkens tilstedeværelse i byens sentrum. Kanskje vil **lunsjtid/middagsbønn** være en naturlig utvidelse? Tidligere har det også vært utprøvd med **åpen kirke i helgene** for lystenning, noen å snakke med og et stille rom for ungdom som trekker til sentrum fra hele storkommunen. Dette håper jeg en kan finne mulighet til å gjenoppta. Kirkens sentrale plassering midt i byens «lysløype» kan gjøre det naturlig for mange å oppsøke kirkerommet. Det bør også være en målsetning at kirken holdes åpen i forbindelse med alle større arrangementer på torvet.

Gudstjenestekonseptet **Byens Hjerteslag**, i samarbeid med **Kulturhuset Gleng** og **Kirkens Bymisjon**, viser dette potensialet og har på relativt kort tid etablert seg som et viktig mulighet for mennesker fra hele Sarpsborg, med en god ramme for livstolkning, livshjelp og påfyll til å leve ut dåpens liv i en hverdag som ofte kan oppleves krevende. Også **Taizemessene** for ungdom som feires regelmessig, utgjør en vitalisering av fromhetslivet her i lokalkirken, og det er fint å høre hvor mye det betyr for de ungdommene som er med på Taize. Sarpsborg kunne lede et forsterket Taize-samarbeidet med andre menigheter i Borg. Taize-jubileet neste år er en god mulighet

Kurlandkirken, med sin beliggenhet og arkitektoniske utforming er et viktig supplement til hovedkirken her i Sarpsborg, både for lokalmiljøet der og for hele byen. Utviklingen med å inviterer til andre typer fellesskap for barn og familier, fikk vi et godt eksempel på under **fellesmiddagen** og **Mikkelsmessen** tirsdag kveld. Kanskje er også Kurlandkirken et egnet sted for et rusfritt sted for ungdom å henge på fredagskveldene?

Både åpen kirke og fellesmiddagene er utmerkede anledninger til å engasjere den tredje generasjonen – de vitale pensjonistene, til meningsfullt liv og fellesskap.

Det er gledelig å se at den pågående **nattverdvekkelsen** i Den norske kirke også merkes i Sarpsborg ved at antall nattverdgjester de siste årene har gått betydelig opp igjen i 2013. Nattverden, der den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus kommer til oss, skaper et raust gjestebud med mangfoldig deltagelse og gir oss et bærekraftig fundament for tro og liv, uavhengig av våre følelser og meninger. Gjennom forkynnelse, sjelesorg, undervisning og tilgjengelighet må denne forståelsen av nattverdets betydning fortsette å prege kirkens møte

med menneskene også i Sarpsborg sokn. Det er spesielt gledelig å høre meldingene om at stadig flere fra **dåpsfølgene**, også **barn**, kommer til nattverd.

Oppslutningen om **konfirmasjonen** er noe varierende. I fjor valgte 66 % av kullet å bekrefte sin kristne identitet ved å velge kirkelig konfirmasjon i et kulturklima der dette slett ikke er selvfølgelig lenger. I et lengre perspektiv viser det seg også at de som konfirmeres i kirken kommer tilbake og døper barna sine, selv om de ikke har vært så mye å se i mellomtiden. Derfor er det viktig at det jobbes målrettet for å stabilisere og på sikt øke andelen konfirmanter. Møtet jeg hadde med noen av **ungdomslederne** i menigheten, var i så måte oppmuntrende og den store oppslutningen om kirkens tilbud etter konfirmasjonstiden vil være egnet til å skape et godt kirkelig omdømme i byen.

Andelen eldre i soknet har økt betydelig de siste årene med en betydelig økning i **begravelsesseremonier** i Sarpsborg sokn. Dette er en helt sentral del av kirkens sendelse i Sarpsborg for alle generasjoner. Menneskene her har berettiget forventning om høy kvalitet i kirkens tilstedeværelse og medvandring med mennesker i sorg og savn. Det bør finnes frem til en muligheten for tilbakemeldinger på kvaliteten.

Jeg registrerer at prosessen med utbyggingen av Hafslund gravlund er nå godt i gang.

Det har også vært inspirerende å se det store engasjementet som menighetsrådet viser i vennsapsrelasjonen til **den lutherske kirken i Betlehem**. Dette arbeidet er basert både på Sarpsborg kommune sin mangeårige vennsapsbysamarbeid med Betlehem, men også på Borg bispedømmes samarbeid med **ELCJHL**, Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og Det hellige Land. Her finnes det mange muligheter for samhandling på ulike nivåer. Gjennom denne kontakten blir vi også bedre rustet til å leve og bo i vårt eget lokalsamfunn, blant annet i forhold til islam. Menigheten har også et **misjonsprosjekt** med den lutherske kirke i Brasil, og samarbeider med de lokale foreningene til **Israelsmisjonen, NMS og Normisjon**. Slik holdes det helt nødvendige vinduet ut mot den globale kirke åpent.

Den norske kirke er med i det organiserte økumeniske arbeidet i **Kristent Lederråd** i Sarpsborg, som blant annet eier og driver **Varmestua** og arrangerer felles gudstjenester, møter og fakkeltog for forfulgte kristne. Det var inspirerende å møte lederrådet og drøfte hvordan det økumeniske samarbeidet i Sarpsborg kan få en enda sterkere forankring, større gjennomslagskraft og nye samarbeidsprosjekter som Bibeldagen og Kirkens Nødhjelps Fasteaksjon. Det krever imidlertid at det utvikles en formell struktur basert på

kirkesamfunnenes ledende organer med fast og forpliktende representasjon, som bygger på de gode erfaringene som dette fellesskapet bærer med seg, etter modell av Fredrikstad Kristne Råd og **Norges Kristne Råd**. Det er fremtidsrettet at det nå er nedsatt en arbeidsgruppe som skal jobbe videre med dette som siktemål.

Olsokfeiringens økumenisk profil er viktig og de viser kirkens kontinuitet tilbake til Olav og kristningen av Norge, utover til særlig den katolske og ortodokse tradisjonen og fremover med sin understreking av verdiene det norske samfunnet må fortsette å videreføre.

Utleien av kirken til den katolske kirkes polske gudstjenester på søndag ettermiddag er fremtidsrettet og kan ved behov vurderes utvidet til andre emigrantkirker.

Sarpsborg menighetsblad gikk for noen år tilbake sammen med de andre menighetene i kommunen vest for Glomma om et felles **menighetsblad**, Kirkenytt. En nasjonal undersøkelse har vist at menighetsblader leses av en stor andel av mottakerne, noe som viser at det fortsatt er verdt å satse på Kirkenytt. Potensialet er stort, også her i Sarpsborg. Fellesrådets planer om å profesjonalisere produksjonen og inngå allianser med andre samarbeidspartnere om et utvidet menighetsblad-konsept er svært interessante. Kirken i Sarpsborg er også tilstede på **Facebook**, vår tids digitale og interaktive torg for både unge og stadig flere eldre. Tidligere i år har Den norske kirke lansert en ny **nettsideløsning** som åpner helt nye muligheter for lokalkirken, og det er naturlig at også dere her i Sarpsborg tar i bruk dette meget gode verktøyet.

En involverende sentrumskirke for et inkluderende bysamfunn

I løpet av visitasen har det blitt bekreftet at **samhandlingen og samarbeidet mellom kirken og lokalsamfunnets ledelse** i kommunens politiske og administrative ledelse er meget godt, med en svært trygg dialog og gode resultater å vise til. Det lover svært godt for fremtiden, og er spennende med tanke på en ytterligere forsterkning av samarbeidet mellom kirke og lokalsamfunn på ulike områder.

Kommuneplanen har et mål om en gjennomsnittlig årlig **befolkningsvekst** på 1,2 %, noe som innebærer at dagens befolkning på ca 52.000 vil øke til 60.000 innbyggere i 2023 og 65.000 i 2030. Hovedtrykket av denne befolkningsøkningen vil komme i Sarpsborg sentrum der kommunen legger opp til en omfattende **sentrumsfortetning**, som i tillegg til nye boligkomplekser også vil inkludere handelsutvikling, etablering av kontorarbeidsplasser og

service. I tråd med denne utviklingen er det av stor betydning at kirken videreutvikler sin rolle som **sentrumskirke**.

Det vil derfor være avgjørende at menighetsrådet holder seg orientert om hvilke strategier og utfordringer som blir fremlagt i sentrumsplanen som nå revideres, deltar i debatten og vurderer på hvilke områder lokalkirkens strategier og ressurser kan svare på de utfordringer som der blir reist.

Kirken, skoler og barnehager har gjennom mange år hatt et tett og godt samarbeid her i Sarpsborg sokn. Alle barneskolene er med på «Vandring gjennom Bibelen for barn», det samme gjelder Vintersangfesten. Det er etablert gudstjenester og vandringer i forbindelse med de kristne høytidene. Spørretimen på **Kruseløkka ungdomsskole** bekreftet at **(K)RLE-faget** har utviklet seg til å bli et velfungerende fag som setter elevene i stand til å stille kunnskapsrike spørsmål og samtale om eksistensielle problemstillinger på et helt annet nivå enn tidligere generasjoner. Det er en viktig dimensjon ved en kunnskapsbasert skole der kirken er en naturlig samarbeidspartner for skolen. Dette samarbeidet med grunnlag i skolens kompetanseplaner, vil være tjent med at det utvikles tydelige planer der gjensidig rolleforståelse tydeliggjøres og tiltakene blir forutsigbare. En slik plan kan i tillegg til (K)RLE faget også omfatte samarbeidsprosjekter knyttet opp mot kompetansemålene i musikk, lokalhistorie og kunsthøgskolen.

Kirkens initiativ og invitasjon til skolene om å utvikle en **Peace and Love**-festival for barn og ungdom med fokus på religionsdialog, toleranse og kulturforståelse er meget spennende. Her kan skole, kirke og andre religioner finne en god plattform til å ivareta vårt felles samfunnsoppdrag i det store **dannelsesprosjektet**. Vi må sammen utvikle samfunnsborgere med robuste verdier som inkludering, respekt for andre, samhandling, nestekjærlighet og solidaritet. Her er det nødvendig at kirkens talspersoner deltar mer aktivt i debatten i det offentlige rom om skolens innhold og oppgaven å danne gode samfunnsborgere. For kirken er dette særlig viktig i en tid der for mange unge føler at menneskeverdet er en prestasjon og ikke en identitet uavhengig av prestasjoner og omdømme.

Et annet samarbeidsområde er **helse- og omsorgssektoren**. Etter en innledende andakt på Kruseløkka sykehjem, hadde vi et meget stimulerende og mulighetssøkende møte med kommunenes ledelse innenfor denne sektoren om å videreutvikle samarbeidet i lys av de store endringene som skjer innenfor helse- og omsorgstjenestene.

Helsedepartementet har presisert at kommunen har ansvar for å oppfylle alle tilskuddsmottageres rettighet til **religionsutøvelse** og Samarbeidsrådet for tros- og livssyn har sammen med Helsetilsynet og Helsedirektoratet utviklet en veiledning for ansatte og ledelse i å gjennomføre dette. Det var oppmuntrende å høre at helsetjenesten i Sarpsborg har utarbeidet gode rutiner når mennesker registreres som tjenestemottagere på sykehjem, hjemmetjenester og bofellesskap, slik at deres **tilhørighet til kirke- eller trossamfunn er kjent** og deres tros- og livssynssamfunn varsles. Siden de aller fleste tilskuddsmottagere er medlemmer av Den norske kirke, er det naturlig at vi har en sentral rolle når kommunen skal legge til rette for dette. I bispedømmet har vi spisskompetanse til å veilede tjenesteytneres kartleggingskompetanse og tryggheten på å forholde seg klokt til eksistensielle og religiøse problemstillinger hos tjenestemottakerne, og vi ser frem til et forsterket kompetansehevende samarbeid mellom helsetjenesten, bispedømmerådets spesialkompetanse og lokalkirken.

Hjemmetjenesten i det nye Helsehuset blir stadig viktigere sammen med ledsagelsen av de som på bakgrunn av samhandlingsreformen kommer hjem fra sykehusene. 700 av hjemmetjenestens 1500 brukere bor i Sarpsborg sokn, samtidig som stadig flere 3. generasjonsmennesker – livskraftige pensjonister - bosetter seg her. De vil bli flere, og er en helt vesentlig ressurs for alt frivillig arbeid dersom det er godt organisert og har tydelige bestillinger. Her ligger det an til å finne gode koblinger for en andre- og tredjelinjetjeneste i samarbeid mellom kommunen og kirkens diakoni. Størrelsen på omsorgsarbeidet her i Sarpsborg indikerer at det nå bør være rom for å tenke i retning av et samarbeid mellom kommune og fellesrådet om en spesialisert pastoral tjeneste knyttet til disse virksomheten. Det vil være en god måte å videreutvikle det allerede gode samarbeidet om diakoner.

I lokalsamfunn som gjennomgår store endringer svekkes tre helt sentrale elementer i folkehelsen: tilhørighet, tradisjonelle verdier og trygghet. Dette merkes også her i Sarpsborg. Folkehelsebarometeret viser at kommunen har betydelige utfordringer innenfor psykisk helse, boliger, arbeid og rus - i alle generasjoner. Barometerets resultater bekreftes av observasjoner gjort av helse- og omsorgspersonale, skole, hjemmetjeneste, bo- og rehabiliteringssenteret. Kirken lever allerede tett på utfordringene gjennom **Kirkens Bymisjon**, som er Den norske kirkes primære diakonale samarbeidspartner her i Sarpsborg, og vårt felleskirkelige arbeid i **Varmestua**. For at kirken skal kunne fortsette å møte sentrumskjernens levekårsutfordringer er det avgjørende at vi får et tettere samarbeid, særlig med Kirkens Bymisjon, når det gjelder en bred faglig og personalmessig utveksling av ressurser mellom Den norske kirke og dens

spesialiserte organisasjoner, og sammen stimulerer til frivillighet, inkludering og involvering over et bredere felt enn i dag.

Det må bli en høyt prioritert oppgave for menighetsråd og fellestråd å utvikle en ny **diakoniplan** i tråd med de nye utfordringer lokalsamfunnet står overfor, Den norske kirkes diakoniplan og diakonenes tjenesteordning. Dette vil innebære betydelige endringer, men vil løfte diakonien i Sarpsborg sokn kvalitativt til beste for menneskene her. I en slik plan vil diakonens oppgave som en tilrettelegger for samhandling med de spesialiserte, kirkelige institusjonene, andre humanitære aktører som Krisesenteret og kommunens behov for forsterkninger og menneskers behov for å delta i meningsfulle aktiviteter, være sentral. Dette er i vår tid å ta samfunnsansvar, slik Wisløff minnet oss om nødvendigheten av.

Det nye Sarpsborg vil ha en økende andel av mennesker med annen kulturell og religiøs bakgrunn. Mange av dem vil finne det naturlig å bosette seg i sentrum. Jeg vil berømme Sarpsborg for at de oppfyller henvendelsene fra Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet om **bosetting av flyktninger**, noe som også omfatter en offensiv boligpolitikk i kommunal regi. Det må være en svært sentral oppgave for kirkens forkynnelse og lokalsamfunnsarbeid å bidra til at lokalmiljøene tar vel i mot de nye borgerne og lever ut et inkluderende Sarpsborg i praksis.

Sarpsborg kommune har gjennom en årrekke gjort et grundig og svært fortjenstfullt arbeid for å skape et inkluderende, involverende og tolerant lokalsamfunn. Siden desember 2012 har kirken kommet med i full skala og Den norske kirke, Metodistkirken og Kirkens Bymisjon sammen med byens fem moskeer driver nå et imponerende og svært viktig **religionsmøtearbeid** som er nasjonalt anerkjent. Vi ble invitert inn i dette da vi besøkte Den bosniske moskeen torsdag kveld.

De trygge relasjonene som nå eksisterer mellom kristne og muslimer i Sarpsborg kom blant annet konkret til uttrykk da flere av byens kirker og moskeer gikk sammen om gjennomføringen av Kirkens Nødhjelps **fasteaksjon** tidligere i år. Det blir spennende å se hvordan dette diapraksis- og dialog-arbeidet kan videreutvikles når vi får etablert religionsdialogsenter her i Sarpsborg, som forhåpentligvis også vil omfatte flere kommuner. En hovedutfordring i fremtiden er å involvere flere av kirkens og moskeenes leke medlemmer til å delta i dette arbeidet og bidra til felles møtesteder. Med bred forankring vil relasjonene holde fast ved verdiene om et trygt og tolerant lokalsamfunn når krise, ekstremisme eller konflikter eventuelt skulle inntreffe.

Sarpsborg kirke som byens hovedkirke

Sett i lys av prognosene og de kommunale strategier for Sarpsborg sentrum vil det for menighetsrådet, i samarbeid med kommune, fellesråd og prost, også bli et viktig anliggende å forsterke Sarpsborg kirkes posisjon som kommunens **hovedkirke**. Det er en viktig oppgave for den lokale kirkeledelsen å arbeide med en organisering av ansatte i hele fellesrådsområdet som gjør det mulig å styrke Sarpsborg kirkes rolle som byens hovedkirke, i samsvar den økte betydning sentrum har og vil få i fremtiden.

Sarpsborg kirke er svært tilgjengelig og kirkerommet er allerede i aktiv daglig bruk, med et regelmessig og godt gudstjenesteliv og et allsidig og frodig kulturtilbud med høy kvalitet, med **Sarpsborg Kammerkor** som en særlig anerkjent kulturaktør. Kirkerommet er svært godt egnet til konserter og andre kulturaktiviteter, og det er gledelig at kirken samarbeider med andre kulturaktører i byen om arrangementer som gjør kirkerommet åpent for stadig flere av byens befolkning. Den nystartede Lucia-satsningen viser at mulighetene er store – klokken 7 om morgenen fylte 350 mennesker kirken!

Det vil være ønskelig at forhandlingene med Normisjon om **Bethania** gjenopptas med sikte på utvikle denne eiendommen til et dynamisk senter for Den norske kirke i byen. Problemene med dagens kontorlokalers manglende universelle utforming og noe bortgjemte plassering kan kanskje løses med denne bygningen, men også andre muligheter vil åpne seg i samarbeid med andre aktører innenfor diakoni, kultur og religionsmøte.

Det har vært stimulerende å være sammen med en dedikert gruppe ansatte som synes åpne for muligheter og endringer. De mange arenaer og tiltak jeg har sett vitner om en gruppe ansatte som ser kirkens muligheter. I fremtiden vil det bli viktig å ytterligere skape et godt samhandlingsklima mellom menighetsråd – som lokalkirkens ledelse – og alle ansatte slik at alle forsterker hverandre og et kreativt, støttende og kritisk reflekterende arbeidsmiljø videreutvikles.

Den norske kirke i Borg bispedømme er inne en bred og omfattende prosess for å meisle ut en **strategi for perioden 2015-2020**. Denne prosessen vil gi Den norske kirke i Sarpsborg sokn et godt rammeverk til selv å utvikle en helhetlig strategi for kirkens sendelse i byen, med tiltak som gjør det mulig å utfolde kirkens mange menneskelige og materielle ressurser i et samspill med lokalsamfunnets utvikling. Slik kan kirken fortsette å erfares som en kilde til livskraft, eksistensiell livshjelp og med relevant nærvær i menneskenes liv og virke. For å

makte dette må lokalkirken også utvikle samarbeid i større enheter mellom fellesrådsområder, i prostiene og i bispedømmet. Sammen blir vi sterkere!

Utsendelse: En inkluderende, treenig Gud

Jeg vil takke alle som har bidratt til å gjøre dette til en meget god, innholdsrik og inspirerende visitas for meg. Det er ingen tvil om at mulighetene for kirke og lokalsamfunn i møte med fremtidens Sarpsborg er mange og spennende, og jeg har i løpet av denne uken ikke møtt en eneste lukket dør for kirkens deltakelse i å utvikle et inkluderende Sarpsborg.

Sarpefossen hadde et vannfall på 15 meter ved begynnelsen av vår tidsregning. Da Olav grunnla byen hadde vannfallet øket til ca 20 meter, mens det i dag er 23 meter høyt. Men - siden vannet er et lukket kretsløp, er det jo det samme vannet som renner gjennom fossen i dag som for 1000 og 2000 og 7000 år siden! Dette er et bilde på kirkens kall og oppdrag: Vi både er og skal være en del av de endringer som skjer med mennesker og samfunn til ulike tider og på ulike steder – slik vannfallet på Sarpefossen har endret seg opp gjennom årtusener. Men slik vannet som renner i fossen er det samme som tidligere tider, så er også dåpens vann og Guds grenseløse og inkluderende nåde den samme for alle mennesker til alle tider, uavhengig av sosial klasse, alder, kjønn, inntekt, funksjonsevne, legning, helseplager eller hvordan man måtte føle seg.

I et samfunn som hele tiden endrer seg er Guds nåde og inkludering noe som aldri forandrer seg. Derfor vil kirkens grunnleggende sendelse alltid være den samme, globalt og her i Sarpsborg: Å gi mennesker et glimt av Guds inkluderende nåde, rekke den raust ut til alle og bidra til mer himmel på jord.

Lykke til og Guds velsignelse med dette rike oppdraget!

Fredrikstad 12.oktober 2014

Atle Sommerfeldt

Biskop i Borg

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken ved visitasgudstjeneste Sarpsborg - 17.10.2014

Matt 8, 14-17

På torsdag var vi fra Den norske kirke og Metodistkirken her i Sarpsborg sammen i Den bosniske moskeen rett ned i gaten for kirken. Etter en omvisning i bønnerommet, gikk vi ned i underetasjen. Der var det gjort i stand et meget innholdsrikt og smakfullt måltid med bosniske retter, og samtalene mellom oss 40 menneskene som var samlet gikk livlig. Vi avsluttet med solnedgangsbønnen i bønnerommet der vi fra kirkene var invitert til å sitte på galleriet og lytte på bønnene i sin meditative messeform. Deretter gikk vi sammen til denne kirken og våre bosnisk-muslimske venner lyttet til vår aftenbønn etter vår kirkes ordning.

Den avsluttende aftenbønnen i kirken bad vi: «Herre, vår Gud og far, vi ber deg: Bli hos oss når dagen heller, og vern oss mot mørket og den onde fiende» - og tankene mine gikk tilbake til den kvinnelige, assisterende imanen Velisa Salihovic som jeg pratet med ved middagen. Hun minnet meg om at så å si alle bosniere i Norge – 17.000 der over halvparten er medlemmer i Det bosnisk-muslimske forbundet - kom hit som flyktninger på 1990-tallet. De flyktet fra krig, folkemord og massakrer. Totalt anslår Det internasjonale krigsforbrytertribunalet for det tidligere Jugoslavia at 102.000 mennesker døde under krigen, av disse var 55.261 sivile. Over 40 000 ble voldtatt og ca. 1,8 millioner mennesker flyktet fra sine hjem som følge av krigen. En av de mest kjente hendelser fra Bosniakrigen er Srebrenica-massakren i juli 1995 da rundt 8000 bosnjaker ble drept av bosnisk-serbiske – det vil si: kristne - militærstyrker. Massakren ble i 2007 dømt som folkemord av FN-domstolen.

Sarajevo – den flerkulturelle hovedstaden i Bosnia - ble beleiret fra 5. april 1992 til 29. februar 1996. Før krigen levde folk fredelig ved siden av hverandre og inngikk til og med ekteskap på tvers av skillelinjene.

Jeg satt i denne kirken den kvelden og følte stolthet over at Sarpsborg er blitt et tilfluktsted for dem som flyktet fra mørket og den onde fiende den gangen. Det var naturlig å takke Gud for fellesskapet vi hadde hatt denne ettermiddagen. Det ble et synlig tegn midt i vår virkelighet på at Gud tar seg av hele Abrahams ætt, slik vi hørte lest fra Hebreerbrevet.

Man kan av og til få inntrykk av at onde ånder enten tilhører en helt annen tid enn vår, eller er mystiske krefter som bare særlig begavede predikanter kan avsløre. Slik er det ikke. Ondskapens åndehær virker konkret i samfunn og rammer mennesker hele tiden i hverdag og krise. De er ikke mystiske, men realistiske. I Bosnia tok de makten på en måte Europa ikke hadde sett siden Den andre verdenskrig. Det var særlig den kristne befolkningen som ble overmannet av lysten til det onde og utførte og forsvarte de fleste og groveste massakrene og overgrepene. Det må vi aldri glemme eller overse.

Årets fredsprisutdeling har igjen brakt frem for oss at også muslimer og suksessrike fabrikkere kan gi onde åndsmakter spillerom når de hindrer jenters utdanning, ødelegger barns livsutfoldelse og tvinger barn til slavearbeid i fabrikker som selger sine produkter også på det internasjonale markedet.

Jesus viser oss i fortellingen vi hørte at onde ånder ikke håndteres ved mystiske besvergelses og åndemaninger, men ved konkret tilstedeværelse og ledsagelse av mennesker som rammes. Jesus kommer hjem til Peter og så at Peters svigermor kjempet med feber. Han rørte ved henne og feberen forsvant.

Våre bosniske naboer her i Sarpsborg har gjennomlevd det verst tenkelige. Mange andre har opplevelser av mørke dager og sykdommer som kommer over en. Og alle har vi opplevd feber. Jesus viser oss at Gud ikke vil at vi skal oppleve slikt. Det er verken straff eller skjebne. Gud kommer hjem til oss i vår smerte og ledsager oss i vårt mørke. Gud er en lykt for vår fot når veien synes kronglete og vanskelig å se, men Gud vil aldri slippe oss.

Om kvelden kom det mange som trengte Jesu helbredelse. Peters svigermor var den som nå hjalp Jesus og ordnet i huset og stelte i stand før de søkende og sårede kom fram til Jesus. Hun er bildet på det helbredede menneske som har erfart Guds kjærlighet og utrustes til å være en ledsager for andre som trenger det. Peters svigermor kommer navnløs frem for oss og forsvinner etter denne kvelden inn i historiens skygge. Men hun gjorde helbredelsene mulig ved å legge forholdene til rette for at Jesus kunne bringe Guds frigjøring til mennesker i sykdommers fangenskap og fra ondskapens undertrykkelse.

Begge Nobelprisvinnerne peker i sine takketaler for prisen på sine «svigermødre» - alle dem som i skyggen av modige og profetiske ledere kjemper for barns rettigheter til utdanning og frihet fra slavearbeid. De påpeker hvordan Gud ikke bare utrunder profeter og talspersoner, men alminnelige mennesker som gjør andres frigjøring mulig. Muslimske sarpinger med

bakgrunn fra Bosnia uttrykker sin takk til Abrahams Gud for at lokalsamfunnet her i Sarpsborg gjør det mulig for dem å leve i trygghet og sikkerhet, fordi de ble tatt vel i mot da de var i den ytterste nød.

En kvelds helbredelse av noen få personer i Peters familiehus forandret tilsynelatende ikke verden og menneskenes livsvilkår. Fortsatt erfarer vi lidelse og undertrykkelse, fortsatt kan vi oppleve at ondskapens slippes løs på måter som er uutholdelige. Allikevel forandrer Jesus alt. Døden og ondskapen har ikke lenger det siste ordet. Alida Kristin fikk i dåpen løftet om at Gud tar i mot henne og vil frelse henne fra synd og død. Hun gikk over fra mørket til lyset slik at også hun har fått del i seieren Jesus vant over dødens makt, da han tok all ondskap på seg og derfor frigjorde oss fra dødens slaveri. Korsets merke vil hun bære resten av livet og derfor vite at Gud aldri vil forlate henne, men tvert om bære hennes sorger og smerte sammen med henne helt inn i Guds egen fremtid.

Vi var alle sammen vitne til dette underet ved begynnelsen av gudstjenesten da Alida Kristin ble døpt i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn. Da forsaket vi djevelen og alle de gjerninger ondskapen påfører oss, og vi bekjente vår tro på vår Skaper, Frigjører og Livgiver. Slik dannet vi alle en sky av vitner rundt henne.

Hun trådte inn i kirkens fellesskap som krysser alle geografiske grenser, etniske grenser og tidsgrenser slik utstillingen av dåpskjolene viser oss. I gjestebudet vi senere skal feire med brød og vin er vi igjen forsikret av Gud selv, at vi tas i mot slik vi er med alt vårt både av smerte og glede. Da gjenopplever vi igjen dåpens under i Guds handling for oss.

Dåpens liv er å delta i hverdagen i Jesu kamp mot ondskap og alt som ødelegger mennesker og skaperverk. Det er å følge Jesus når han går hjem til mennesker, ser deres livssituasjon og handler slik at de får en ny fremtid med håp og liv.

Jesaja forteller oss at Jesus bærer våre smerter. Jesus forteller oss at vi ser ham når de sårede, syke og plagede kommer oss i møte. Da de bosniske flyktingene kom hit til Sarpsborg, kom Jesus til byen som fremmed. Her var det rom i herberget for Jesus og hans familie. Denne gjestfriheten er dåpens liv i praksis. Det er slik ondskapen jages vekk og ikke får makten over oss, men gir oss kraft til å røre ved mennesker som trenger en hånd.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg
Vedlegg til sak om visitasforedraget

UTFORDRINGER SOM GIS I VISITASFOREDRAGET AV 12. OKTOBER 2014	Eventuelle merknader fra Fellesrådet
Møte folks forventninger om kvalitet og tilstedeværelse fra kirkens side i gravferdsforvaltningen.	
Stimulere brukerne av våre tjenester til å gi tilbakemeldinger på sine erfaringer rundt våre og byråenes tjenester.	
Stimulere til mer utleie av kirken søndag ettermiddag til andre emigrantkirker.	
Forbedre informasjonsarbeidet: (1) nye kirkenytt er en god ide, (2) kanskje også som et magasin for nedre glommaregionen?, (3) facebook, (4) ta i bruk kirken.no sin nye nettløsning.	
Kirken må være mer aktiv som talsperson i samfunnsdebatten	
Se på mulighetene for å overta Bethel-bygget: (1) som et dynamisk senter for Dnk i byen, (2) flytte kirkekontoret dit?, (3) mer sentral, (3) lette samhandlingen innen diakoni, kultur og religionsmøte, (4) universell utforming?	
Videreutvikle det gode samarbeidet mellom MR-ene og kirkens ledelse: (1) bidra til å forsterke hverandres gode viljer og (2) løfte i flokk.	
Arbeide godt med nye strategier for 2015-2020: (1) Utvikle samarbeid i større enheter, (2) for sammen å stå sterkere	
Bidra til ytterligere økning av gudstjenestedeltakelsen: (1) på 3 år øke fra 103 til 120 i snitt, (2) øke innsatsen i kommunikasjonsarbeidet, (3) bredere inkludering/samhandling i gudstjenestene, (4) gudstjeneste hver søndag i Sb, (4) utvikle alternative gudstjenestider og - former	
Åpne Kurlandkirken på fredagskvelder som et rusfritt møtested for ungdom?	
Satse på pilegrimsvandring, fram mot byjubileet.	
Videreutvikle kirken som en åpen sentrumskirke, tett på menneskenes og byens puls.	
Videreføre/videreutvikle den gode kommunikasjonen og samhandlingen vi har med Sb kommune: kirke - lokalsamfunn	
Koble oss på i arbeidet som kommunen gjør med revisjon av sentrumsplanen: (1) holde oss orientert om strategiene som legges, (2) delta i debatten, (3) på hvilke områder kan vi "svare" på utfordringene som reises av kommunen?	
Samarbeidet mellom kirken og skole/barnehage: (1) samarbeidet må ta utgangspunkt i skolens kompetanseplan, (2) det må etableres en tydelig rolleforståelse på begge sider, (2) det må være tydelige planer, (3) og forutsigbare tiltak (4) også muligheter for tiltak innen musikk, lokalhistorie og kunsthøgskolen.	
Det bør stimuleres til et forsterket kompetansefremmende samarbeid mellom helsetjenesten, bispedømmets spisskompetanse og lokalkirken.	
Mer åpen kirke: (1) om sommeren, (2) morgenbønn på tisdager, (3) + lunsjbønn/middagsbønn?, (4) + åpen kirke i helgene?, (5) utfordre til frivillighet fra den 3. generasjonen?	
En voksende gruppe av 3.-generasjons borgere i sentrum vil kunne være en ressurs å utfordre til frivillig innsats.	
Videreutvikle/utvide det diakonale samarbeidet: (1) Kirkens bymisjon, (2) felleskirkelig samarbeid (Varmestua), (3) stimulere til økt frivillighet/mer involvering.	

Bidra til god mottakelse og raskere integrering av innvandrere	
Støtte opp om det svært viktige religionsmøte-arbeidet som er i gang	
Bidra til å forsterke Sb kirkes posisjon som kommunens hovedkirke	
I arbeidet med ny organisasjon (pga. kutt i driftsramma) utfordres vi til å finne løsninger til beste for utfordringene som finnes i Sb sokn	
Bidra til økt aktivitet på kulturfronten: gjøre kirkerommet åpent for stadig flere.	
Bidra til utvidelse av mulighetene for å bringe barn i alle aldersgrupper til dåp: (1) mer åpen kirke, (2) fleksible muligheter for kirkelig vigsel.	
Arbeide for å øke deltagelsen i konfirmasjonen, øke andelen konfirmanter pr. kull.	
Peace- and love-festival?	

Dato:	17.10.2014
Arkivsak	14/00065
Dokumentnummer:	14/00065-002
Arkivkode:	022
Saksbehandler:	Jon Veflingstad

Saksnr	Sak	Møtedato
058/14	Høring - Strategiplan for Borg bispedømme	27.10.2014

Saksfremstilling

Det vises til fellestrådet vedtak i sak 048/14 hvor arbeidet med denne saken ble innledet:

Følgende personer oppnevnes som medlemmer i en arbeidsgruppe som forutsettes å lage utkast til innspill fra fellestrådet:

- Prost Kari M. Alvsvåg,
- Valgt nestleder Synnøve Roald og
- rådsmedlem Thormod Bjerkholt.

Arbeidsgruppen konstituerer seg selv.

Det er ønskelig at arbeidsgruppens innspill foreligger hos kirkevergen en ukes tid for neste ordinære fellestrådetmøtet, som er fastsatt til 27/10.

Aktuelle dokumenter

Da fellestrådet hadde saken oppe til innledende behandling den 12/9-2014 var følgende dokumenter vedlagt:

- Kirkerådets vedtatte visjon for Den norske kirke for perioden 2015-2018
- Høringsnotat fra Borg bispedømme – Strategiplan for perioden den norske kirke i Borg 2015-2020

Vedlegg: Utkastet til høringssvar fra den oppnevnte arbeidsgruppen.

Hvis utkastet til høringssvar ikke foreligger ved utsendelsen av innkallingen, må det ettersendes eller legges fram og gjennomgås i møtet.

Saksutredning

Strategiplanen for Borg bispedømme og Kirkerådets nye visjon for Den norske kirke utgjør bakteppet for vårt lokale strategiarbeid.

Det ovenfor omtalte utkastet til høringssvar vil bli gjennomgått og debattert i møtet.

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Møtebehandling

Vedtak